

interna izdaja

Naš glas

GLASILO KOLEKTIVA DELAMARIS
I ZOLA

LETNIK II

ŠT. 4

VSEBINA

Lojze Lesjak: Obiskal nas je tovariš Edvard Kardelj	1
Avgust Brezavšček: Delavski svet je sklenil	2
Avgust Brezavšček: Sklepi upravnega odbora	3
Zvonko Grahek: Iz obračuna za prvo polletje	4
Zvonko Grahek: Naše naloge v novem petletnem planu	5
Boris Grebenc: Izvoz ribjih konzerv in njegov pomen	6
Alojz Hudales: Rekonstrukcija oddelka za predelavo svežih rib v obratu Iris	8
Zvonko Grahek: V razpravi je novi tarifni pravilnik	9
Viktor Šinkovec: Prodaja na domačem trgu	11
Jože Reisman: Jubilejni X. skopski sejem	13
Avgust Brezavšček: Naše konzerve na Himalaji	14
Mitja Logar: Jesenski zagrebski velesejem	15
Franko Sancin: Naši novi izdelki	16
Ado Makarovič: Konzerva ali konserva	17
Zapojte z nami	19
S seje Občinskega ljudskega odbora Izola	19
Rajko Makovec: Srečanje v Parizu	20
B. Učko: Cesta	22
Miro Banovac: Vprašanja in odgovori	22
Iz personalne evidence	22
Miro Banovac: Disciplinski organi poročajo	23
Uganke in nagradna križanka	24

»NAŠ GLAS« izdaja kolektiv kombinata konzervne industrije »Delamaris«, Izola —
 List urejuje uredniški odbor: Viktor Šinkovec, Ado Makarovič, Alojz Hudales, Avgust
 Brezavšček, Zvonko Grahek, Miro Banovac, Vincenc Buonassisi, Vili Može, Ivo Haj-
 šek — Odgovorni urednik: Avgust Brezavšček, Izola, Brkinska ulica 10 — Tiska
 tiskarna Časopisno-založniškega podjetja »Primorski tisk« v Kopru

Lojze Lesjak:

Obiskal nas je tovariš Edvard Kardelj

Pred nekaj tedni je obiskal naš Kombinat podpredsednik zvezne vlade tov. Edvard Kardelj s soprogo, v spremstvu sekretarja Okrajnega komiteta ZK za okraj Koper tov. Jakopiča-Kajtimira in predsednika Okrajnega ljudskega odbora tov. Albina Dujca. Gostje so se zanimali za celotno organizacijo in funkcionalnost našega kombinata v sedanji fazi. Med tem so si ogledali posamezne oddelke, kot so: oddelek za juhe, litografijo, ambalažo, predelavo paradižnika in novi oddelek za mesni riž za juho »Argo-Special«. Prav tako smo jim tolmačili in prikazali organizacijo proizvodnje ribjih konzerv v obratu Iris, čeprav tega obrata gostje niso videli.

Tov. Kardelj in tov. Pepca Kardelj sta si do podrobnosti ogledovala posamezne oddelke ter praktično videla njihovo funkcionalnost. Prav posebno dolgo sta se zadržala v oddelkih za juhe, v ambalažnem oddelku,

kakor tudi v oddelkih za paradižnik, marmelado in ekstrakcijo mesa.

Pri ogledovanju posameznih oddelkov sta spremljala z veliko pozornostjo delovanje strojev v pogonu, kakor tudi celoten tehnološki proces proizvodnje. Ob tej priložnosti smo jima prikazali tudi perspektivo razvoja kombinata v nadaljnjem petletnem planu, in to: rekonstrukcije v tovarni, specializacija posameznih oddelkov, nove naprave za izdelovanje vitamina C v prahu, kakor tudi kave v prahu, reorganizacija hladilnice itd.

Tovariš Kardelj se je zanimal tudi za življenjske pogoje delavcev, za zdravstveno službo, ambulante in podobno. Zelo pohvalno se je izrazil o celotni naši organizaciji sedanjega stanja tovarne, o njeni smotni funkcionalnosti in o pravilni usmeritvi nove civilske industrije na tiste artikole, ki jih zajema največ široka potrošnja. Prav tako meni, da

Tovariš Kardelj s soprogo v razgovoru s predstavniki kombinata

bo novo postrojenje za izdelavo vitamina C v prahu velikega pomena in da bo ta produkcija imela veliko družbeno vlogo v preskrbi prebivalstva z najširšim asortimentom prehranbenih proizvodov.

Ob pokušnji naših izdelkov sta se tov. Kardelj in Pepca Kardelj zelo pohvalno izrazila o juhi »Argo-Special« in dejala, da je to praktično domača, okusna juha; istega mišljenja sta bila tudi o Antipastu.

Po dvournem ogledovanju tovarne in razgovorih je tovariš Kardelj zaželel delovnemu kolektivu še mnogo uspehov v nadaljnjem

Avgust Brezavšček:

Delavski svet je sklenil

Na 3. seji je delavski svet najprej odobril za dokončno opremo zobne ambulante še 900.000 dinarjev. Tako bo stala celotna oprema te ambulante 2,900.000 dinarjev.

Dalje je DS obravnaval investicije ter jih odobril v skupnem znesku 4,687.221 din. S temi sredstvi bo dovršen kokošnjak, izdelani bosta dve mizi za zobno ambulanto, rekonstruirana bo litografija in vozički zanjo, vozički za avtoklave in urejena bo garderoba za težake.

DS je tudi odločil, da je treba sedanji sodarski delavnici urediti sušilnico. Ureditve in naprave v sušilnici bodo stale po predračunu 3,267.276 din, in sicer gradbena dela 1,650.752 din, ostala dela in oprema 1,616.524 din. Ta sredstva bomo črpali iz denarnega dela sklada osnovnih sredstev.

Lesene kadi, kakršne uporabljamo za vlaganje zelenjave, terjajo zelo drago vzdrževanje, zato je DS že večkrat mislil na tako posodo, ki bi bila trajnejša in katere ne bi bilo treba vedno popravljati. Odločil se je za salonitne bazene, kakršne izdeluje tovarna cementa »29. november« v Anhovem. Ti bazeni bodo znotraj premazani z nekim loščilom proti soli in kislu. Takih bazenov bo 418, vsak po 1440 litrov. Celotno skladišče zelenjave bo urejeno v bivšem skladišču lesene ambalaže v obratu ARGO in bo po kapaciteti in zasnovi ustrezalo našim potrebam kakor tudi higienskimi in tehničnim predpisom. Skupni stroški za ureditev tega skladišča bodo znašali 20,234.962 dinarjev; k temu znesku je prišteti še stroške za pokrove.

Kakor smo že poročali, nas je obiskala komisija okrajne inšpekcije dela, ki je naročila razne ukrepe in preureditve. DS je tedaj imenoval svojo strokovno komisijo, ki naj bi ugotovila, koliko bi nas stala ta dela in do kdaj bi jih lahko opravili.

Ta komisija je na tej seji poročala, da je inšpekcija naročila več stvari, ki spadajo v

razvoju. Tovarišica Pepca Kardelj, ki ji je dobra organizacija našega Kombinata bila nadvse všeč, pa nam je izjavila, da nas bo v najkrajšem času ponovno obiskala in si še podrobneje ogledala razne procese proizvodnje ter naše izdelke.

Obisk podpredsednika zvezne vlade tov. Edvarda Kardelja pomeni priznanje našemu podjetju, ki je dobro poznano trgovskim krogom širom po naši državi, in s tem obiskom tovariša Kardelja se je naš ugled še bolj dvignil, tako da postaja naš kombinat eno najuglednejših podjetij prehranbene industrije Jugoslavije!

redno vzdrževanje in je mnogo teh medtem že urejenih.

Razne preureditve pa, ki terjajo večja denarna sredstva, bomo opravili kasneje v skladu z investicijskim programom.

Pri obravnavanju odpisov je DS imenoval v komisijo za pregled zalog še tov. Viktorja Sinkovca in Jožeta Rajsmana. Njuna naloga v tej komisiji je, da poleg količin artiklov, predlaganih za odpis, pristavita ceno. Tov. Sinkovec bo sodeloval s to komisijo v obratu ARGO in Rajsman v obratu IRIS.

Vodja splošnega sektorja tov. Breclj je poročal o odločbi komisije za pregled bilance. Po tej bilanci moramo izločiti menzo iz skupnega poslovanja, jo povsem osamosvojiti in formirati zanjo samostojno knjigovodstvo. Kot obratna sredstva se menzi odobri 1,200.000 din.

Svojega predsednika je DS pooblastil, da v času med zasedanji potrjuje prenose potrebnih sredstev iz nerazporejenega sklada na sklad skupne porabe. O teh prenosih bo predsednik poročal na sejah.

Jolandi Pavlinič, ki se je pri nas ponesrečila, je DS priznal enkratno pomočodpravnino v višini 300.000 din.

Na 4. seji je DS najprej obravnaval najetje kredita za nakup treh agregatov za ribiške ladje. Takih agregatov potrebujemo sicer 9, bomo pa za sedaj nabavili le tri.

ObLO Izola nam bo začasno odstopil 6 milijonov iz sklada Kmetijske zadruge, ki jih bodo porabili za kmetijsko posestvo Marzane. Ker pa ta sredstva čakajo, jih medtem lahko mi koristimo.

Glavni direktor tov. Karo je poročal o dosedanjemu delu farme, njeni perspektivi in nujnosti obstoja tega obrata. Iz poročila in tolmačenj izhaja, da bomo za kvalitetno izdelavo naše kurje juhe potrebovali mesečno 2000 pitanih kokoši od 4 do 5 kg. Za kvaliteto juhe pa ni dovolj samo to, da je kokoš debela in mastna, temveč je za okus zelo važno, kako je bila žival hranjena pred zako-

lom. Z umetno hrano dosežemo le težo in maščobo, ne pa tudi dobrega, svojstvenega okusa, kakršnega ima meso kokoši, ki se je prosto pasla in hranila z zrnjem. Zato bomo te kokoši samo dopitali. Dali jim bomo torej s pravo kokošjo hrano pred zakolom tudi okus domače kokoši. Ta način pitanja naj bi se začel s 1. oktobrom. Na farmi oziroma kokošnjaku je treba urediti tudi elektriko in vodovod.

Komisija za investicije je na tej seji poročala, da smo v drugem tromesečju letošnjega leta porabili za investicijsko vzdrževanje 2,817.719 din in za kritje internih računov 8,322.498 din. V obeh zneskih so razna dela, ki so jih opravile naše delavnice, razdeljena so pa zato, ker prva skupina zajema popravila, ki bremenijo redno vzdrževanje, v drugem večjem znesku pa so nove stvari, kot n. pr: 140 vozičkov za litografijo, 8 vozičkov za avtoklave, gradnja kokošnjaka i. d.

Iz amortizacijskega sklada je DS odobril 1.000.000 din za izdelavo pet črpalk za morško vodo.

Pri ObLO Izola se je formirala komisija za varnost pri delu. Naš kolektiv bo v tej komisiji zastopala Marija Valenčič, predsednik komisije za socialno zdravstvo in tehnično zaščito v Kombinat.

DS je odredil, naj se poravnajo vsi računi v zvezi s pogrebom člana DS tov. Zajca Cirila.

Po poročilu obratne ambulante je bilo v prvem polletju t. l. 723 laboratorijskih preiskav, torej je bilo prav toliko ljudi pregledanih. Ker ob takem pregledu izgubi vsak pacient približno 5 ur, pomeni to skupno

3615 ur. Te laboratorijske preglede je doslej opravljal za nas Zdravstveni dom v Izoli; stroški zanje znašajo 135.850 din. Ambulanta predlaga, naj bi kombinat nabavil mikroskop, centrifugo, hemometer ter potrebno steklenino, kar je potrebno za laboratorijske preglede. DS je na široko razpravljal o tej dejavnosti, o stroških in prostorih ter dokončno odločitev odložil na kasnejši čas.

Na 5. seji je DS najprej izvolil še enega namestnika predsednika DS. Na predlog tov. Kocjančiča je bil za drugega namestnika soglasno izvoljen tov. Viljem Bordon, vodja oddelka kontrole doz v obratu IRIS.

Delavski svet je nato obravnaval in potrdil Pravilnik o delovnih razmerjih.

Ker je bil pokojni tov. Ciril Zajc tudi predsednik disciplinske komisije, je bilo treba na njegovo mesto izvoliti drugega. Tu se je razvila živahna razprava, v kateri so vsi poudarjali, da mora biti predsednik te komisije človek, ki je dovolj razgledan, resen in objektivni, imeti pa mora tudi moralne kvalitete, da lahko obravnava zadeve vsakogar. DS se je odločil za Teodorja Čoka. Ker je bil tov. Čok predsednik komisije za norme, ga je DS te funkcije razrešil. Tako je sedaj predsednik disciplinske komisije tov. Teodor Čok in novi predsednik komisije za norme tov. Emil Krančan.

Na 6. seji je DS obravnaval in potrdil bilanco za prvo polletje. Potrdil je dalje pogodbo za prvo pakovalnega stroja od »Začimbe« v Portorožu. Ker je naša menza postala medtem samostojna, je DS odobril zanjo 15 delovnih mest.

Avgust Brezavšček:

Sklepi upravnega odbora

Upravni odbor je na 4. seji obravnaval osnutek pogodbe o sodelovanju s podjetjem »Školjka« v Poreču. Po tej pogodbi bomo dali »Školjki« avtoklave, ki smo jih pripeljali iz IKRE, in dva zapiralna stroja. Dve naši ribiški ladji imajo že sedaj v najemu; dali bi jim v najem še nekaj ladij in bomo od njih dobili ves višek lova, kolikor ga sami ne morejo predelati. Po tej pogodbi bomo prevzeli v prodajo tudi vse njihove proizvode. Na ta način si bomo zagotovili pomemben del lova na tem področju.

Uslužbencem gospodarsko-računskega sektorja, ki so obiskovali knjigovodski tečaj, naj se poravnajo stroški, ki so jih imeli z obiskovanjem tega tečaja.

Že pred časom je UO odločil, naj bi šel tov. Marjan Mlekuž na prakso v »Saturnus«. Ker pa narekujejo potrebe danes drugače, bo poslan na prakso za hladilnico in hladilne naprave.

Izolskim tabornikom, ki so šli na taborjenje v Preddvor pri Kranju, smo dali 30 kg marmelade, 50 škatel ribjih konzerv in 100 vrečk juhe.

Peter Kobal, vajenec v litografskem oddelku, se je na okrajnem tekmovanju tabornikov v Divači zelo dobro odrezal. S svojo skupino je dosegel prvo mesto. UO mu je odobril 1 mesec dopusta, da se je lahko udeležil republiškega tekmovanja.

Za nabavo drobnega inventarja in osnovnih sredstev, ki se nabavljajo za menzo, počitniški dom in ambulanto, je potreben pristanek UO, sicer računi ne bodo priznani.

Na peti seji je UO obravnaval osnutek Pravilnika o delovnih razmerjih in ga pripravil za razpravo na delavskem svetu.

Ker je v obratu IRIS še vedno nekaj starega in neuporabnega inventarja bivšega podjetja »Delise«, je bila imenovana komisija, ki je ta inventar pregledala, o čemer je

na tej seji poročala. Gre pretežno za neuporabno ropotijo, ki jo komisija predlaga za odprodajo »Odpadu«; neke malenkosti pa bi odkupil Kombinat.

Iz sklada za kadre je UO odobril stroške za tečaj angleškega jezika, ki ga je obiskoval v Ljubljani tov. Lesjak.

UO je obravnaval stališče nekaterih tovarišev, ki brez vednosti podjetja naročajo reportaže na račun podjetja. To je UO grajal, ker so povsem prezrli organe upravljanja in jih postavili pred izvršeno dejstvo. To je bilo prav ob desetletnici delavskega upravljanja, ko smo toliko govorili in pisali, da s sredstvi podjetja upravlja DS in UO.

Na 6. seji je UO obravnaval lastninsko zadevo zgradbe »Park-Arrigoni«. Svet za stanovanjske zadeve pri ObLO Izola je namreč ugotovil, da Kombinat že dalj časa ni poravnal najemnine za to zgradbo oziroma za poslovne prostore našega komercialnega oddelka. Imenoval je komisijo, ki naj bi razčistila lastninske pravice Kombinata do te zgradbe in povabil Kombinat, da v to komisijo imenuje dva člana iz kolektiva. UO je tu ugotovil, da je bil odvzem te zgradbe s strani ObLO nepravilen, ker spada zgradba k današnjemu Kombinat, ki je pravni naslednik bivšega »Arrigoni«, čigar last je bila ta stavba. V komisijo, ki bo obravnavala to zadevo pri ObLO, je UO imenoval vodjo gospodarsko-računskega sektorja tov. Grahka in vodjo splošnega sektorja tov. Breclja.

Na tej seji je UO obravnaval tudi dopis Izvršnega sveta LRS, s katerim nam ta odstopa vlogo tov. Vatovca, ki se je tja pritožil zaradi stanovanja. UO je zaključil, da tov. Vatovcu za sedaj ne more pomagati, ker so v Kombinat, še mnogo hujši primeri stanovanjske stiske. Takšen je bil tudi naš odgovor Izvršnemu svetu.

Enkratno pomoč v višini 25.000 din je UO podelil tov. Lucijanu Nemcu, ki dela v skladišču gotovih izdelkov in bi si rad popravil stanovanje. Tov. Lucijan Nemač je slep in si sam ne more pomagati, kar je UO upošteval.

Komercialnemu direktorju tov. Lesjaku je UO odobril, da se udeleži dvomesečnega seminarja za angleški jezik, ki ga v Londonu organizira naša ambasada. Za ta seminar bo porabil svoj letni dopust, en mesec mu pa prizna Kombinat.

Uslužbencem gospodarsko-računskega in komercialnega sektorja je UO odobril avtobus za izlet v Lepenje ter preko Vršiča na Bled in v Ljubljano.

7. sejo je UO začel z razpravo zadeve o lomljenju kamenja v obratu IRIS. Tam je namreč v severnem delu tovarne kamniti hribček, ki vsebuje po približnih meritvah 50—60.000 m³ kamenja, ki je primerno za posipanje cest in za vsa gradbena dela. Za

ta kamen se je pred leti zanimala že Vodna skupnost iz Kopra, ki je dala vzorce v analizo. Analiza je pokazala, da je ta kamen primeren za uporabo; tudi za betoniranje. Do uporabljanja tega kamenja pa tedaj ni prišlo in smo ga lomili le za potrebe tovarne ter z njim zasipali obalo od transformatorja do pomola. Sedaj pa se je oglasila Uprava komunalne dejavnosti iz Izole s prošnjo, da bi jim dovolili uporabljati to kamenje za njihove potrebe. UO se strinja, da se ta material da na razpolago Komunalni dejavnosti, ne more pa dovoliti, da bi to kamenje tudi mleli kar na kraju samem, ker bi prah škodoval našim strojem in surovinam. Če se torej Uprava komunalne dejavnosti strinja s tem, da to kamenje meljejo na kakem drugem kraju in ne v tovarni, bodo lahko začeli z delom in prišli do peska; mi pa bomo dobili lep manipulacijski prostor pred našo rafinacijo.

Tovarišu Francu Matausu je UO odobril štipendijo na Industrijsko-kovinarski šoli v Kopru.

Brigadirjem, ki se vrnejo z avtoceste, bomo dali enkratno nagrado, vsakemu po 15.000 din. Te nagrade pa ne more nihče prejeti dvakrat (če se je n. pr. udeležil dveh zaporednih izmen).

8. sejo UO je ves kolektiv pričakoval z velikim zanimanjem, saj so na njej obravnavali obračun I. polletja 1960, in bomo o teh rezultatih govorili v posebnem članku v tej številki.

UO je obravnaval pogodbo s podjetjem »ZACIMBO« iz Portoroža, od katerega bomo dobili v najem pakovalni stroj za pakiranje juhe. Kasneje bomo ta stroj odkupili.

Ker se je delo v gospodarsko-računskem sektorju občutno povečalo, je UO odobril še eno delovno moč za materialno, eno za finančno knjigovodstvo in dva analitika. V bivši »Lesni galanteriji« smo odprli mesto čuvaja ter odobrili sprejem treh čuvajev za to delo.

Na 9. seji je UO odobril nekaj novih norm, ki jih je komisija za norme predlagala za oddelek juh, zabojarne, skladišča prazne pločevinaste embalaže, skladišča gotovih izdelkov, skladišča transportne embalaže ter skladišča slanosti rib.

Vodja splošnega sektorja tov. Breclj je poročal o štipendiranju za leto 1960 ter o naših potrebah po kadrih. Ugotovil je, da nam primanjkuje predvsem kader s srednjo ekonomsko šolo. Od vloženih prošenj za štipendije jih je UO odobril naslednjim:

Jolandi Filipčič, IV. letnik ESS v Kopru, Aleksandri Urbančič, IV. letnik ESS v Kopru, Emilu Okretiču, III. letnik ESS v Kopru, Boženi Savarin, II. letnik ESS v Kopru, Hilariji Jenko, II. letnik ESS v Kopru, Mariji Nežič,

I. letnik ESS v Kopru, Stanislavu Furlanu, dvoletna ESS za odrasle v Ljubljani.

Novo formirani zobni ambulanti je UO določil prostor v sedanji pisarni zdravstvene ambulante in v sobi prve pomoči. Ti prostori so pa mnogo premajhni in bo tam zobna ambulanta le začasno, dokler se tov. Banovac ne preseli v sedanje Tomičevo stanovanje. V tem, sedaj Banovčevem stanovanju, bo kasneje urejena zobna ambulanta in tehnika.

UO je na tej seji sprejel še tele sklepe: Sindikalni podružnici ObLO Izola bomo prepeljali premog iz Kozine v Izolo. Tov. Drago Lenček naj potuje v Italijo, da tam uredi vse potrebno zaradi našega sodelovanja na velesejmu v Bariju.

10. sejo je UO posvetil samo obravnavanju tarifnega pravilnika. Novosti, ki jih pri naša naš novi tarifni pravilnik, so obrazložene v posebnem članku v tej številki.

Zvonko Grahek:

Iz obračuna za prvo polletje

V prvem polletju tega leta smo dosegli naslednje osnovne finančne pokazatelje:

celotni dohodek	2.037,167.055 din
poslovni stroški v realiziranih proizvodih	1.638,158.203 din
doseženi dohodek	399,008.852 din
dinarske premije za izvoz	4,999.853 din
skupaj doseženi dohodek	404,008.705 din

Doseženi dohodek je bil razporejen takole:

za osebne dohodke	250,000.000 din
za rez. sklad podjetja	16,224.278 din
za skupne rez. sklade	6,439.904 din
za stan. prispevek ObLO	8,519.073 din
za sklade podjetja	122,825.450 din

Zvonko Grahek:

Naše naloge v novem petletnem planu

Letošnje leto je zelo pomembno v razvoju celotnega našega gospodarstva. Vsi delovni kolektivi poskušajo do konca letošnjega leta doseči proizvodnjo, ki je bila pred štirimi leti planirana za leto 1961, in s tem prihraniti eno leto v našem razvoju. Na drugi strani se v letošnjem letu že pripravljamo na novo petletko, ki naj steče 1961 in se konča 1965.

V tem velikem prizadevanju za boljši jutrišnji dan mora tudi naše podjetje dati svoj dostojen prispevek. Nesporno dejstvo je, da smo v zadnjih letih veliko naredili. Ti uspehi se kažejo predvsem, odkar smo se združili v eno podjetje. V letošnjem letu bo naš celotni dohodek prvič presegel višino štirih milijard dinarjev. Ustvarili smo si zavidljivo materialno osnovo in kvaliteta našega poslovanja je iz dneva v dan boljša.

Seveda nam nihče ne daje pravice, da se ustavimo pri tem, kar smo dosegli. Dosedanji uspehi so nam le spodbuda za nove vzpone. Sedanja petletka pomeni za nas dolgo in naporno tekmo, katere rezultat bo prav

Če dosežene rezultate primerjamo z letnim planom, ugotovimo, da smo v prvem polletju dosegli 48,21 % planiranega celotnega dohodka, 42,48 % doseženega dohodka, 34,51 % planiranih realiziranih osebnih dohodkov in 53,28 % planirane pozitivne razlike v realizaciji. Ti odstotki nam dokazujejo, da so doseženi rezultati povsem zadovoljivi in na njihovi podlagi lahko pričakujemo, da bomo do konca leta letni plan docela dosegli. To pa bo za nas velika zmaga, saj vemo, da je letošnji plan zelo zahteven in je celo tak, kakršnega smo prvotno planirali za leto 1961. Tako visoko določene plana seveda ne bo lahko doseči. Uspehi prvega polletja nas ne smejo uspavati. V delo moramo vložiti vse sile, da bomo tudi v drugem polletju dosegli uspehe, podobne in še večje kot v prvem polletju.

za naše podjetje odločilnega pomena. Ne le za naše podjetje, temveč za celotno komuno. Vemo, da imamo v podjetju še veliko del, ki kličejo po mehanizaciji. Na mnogih krajih bi bilo treba izvesti obnovitvena dela. Za to pa so nam potrebna ogromna denarna sredstva. Potem smo tukaj mi sami. Stanovanjska problematika je pri nas bolj pereča kot kjerkoli drugje. In končno komuna. Člani našega kolektiva in njihovi svojci tvorijo več kot polovico prebivalcev našega mesta. Že to nam pove, kako odgovorno vlogo v komuni ima naše podjetje. V zadnjih letih smo v našem mestu mnogo napravili, zlasti v komunalni ureditvi. Toda v primeri z drugimi mesti v Sloveniji, kjer jim ni bilo treba čisto znova urejevati vse kanalizacije in v širšem obsegu graditi osnovnih sanitarij, temveč so svoja sredstva na široko vlagali le v stanovanja in drugo izgradnjo, tudi to, kar smo storili v Izoli, ni zadostovalo, da bi odpravili zaostalost. Kako resnična je misel, zapisana pred dobrim mesecem v enem izmed naših časopisov: »Izola postaja mesto.« Da, res po-

staja; pravzaprav pa še ni. Še dosti nam manjka. Da pa bo lahko mesto postala, potrebujemo ogromno sredstev. Zopet sredstva! Od kod? Od tam, kjer se sredstva ustvarjajo; iz tovarn, podjetij, delavnic.

Pri vsem tem je jasno, kako odločilnega pomena je za našo bodočnost, kakšne naloge si bomo zadali za prihodnjo petletko. Naše podjetje se teh nalog docela zaveda. Zato si je določilo, lahko rečemo, maksimalni plan, ki ga bo mogoče uresničiti le z veliko in stalno voljo za napredovanje, s pametnim izkoriščanjem sredstev in pravilno zaporednostjo del.

Osnovne tendence našega perspektivnega plana so v tem, da v prvih dveh letih petletke forsiramo investicijo v novo vrsto proizvodnje, ki naj poveča našo rentabilnost in nam okrepi našo materialno osnovo. Tako razširjena materialna osnova nam bo v naslednjih letih omogočila pospešeno rekonstrukcijo in mehanizacijo ter s tem v zvezi tudi razširitev obstoječe proizvodnje. Tako zasnovo plana narekuje več tehničnih razlogov, od katerih naj navedemo le nekatere. Splošno je znano, da dosega konzervna industrija razmeroma nizko stopnjo rentabilnosti. Vzrok za to ni le v tem, ker cena konzerv neposredno vpliva na gibanje življenjskega standarda, temveč zlasti v tem, da so to večinoma proizvodi klasične proizvodnje, da je ta proizvodnja povsod razširjena in se lahko povsod brez večjih težav osvoji. Zadostno rentabilnostno stopnjo je torej mogoče doseči

le pri proizvodnji, ki ima moderne in manj razširjene proizvodne postopke. Z novo proizvodnjo se bo občutno povečal celotni dohodek, zlasti pa čisti dohodek podjetja. To bo ustvarilo večjo materialno osnovo za rekonstrukcije in mehanizacijo. Sistem finansiranja investicij teži pri nas za tem, da nosijo investitorji vse večje breme finansiranja. Če hočemo realizirati vse potrebne rekonstrukcije in mehanizacijo, moramo torej najprej občutno povečati našo materialno osnovo. Nova proizvodnja bo okrepila naš položaj na trgu ter odprla pot novim proizvodom.

V prihodnjih petih letih moramo izvršiti naslednje glavne investicije, rekonstrukcije in mehanizacije: oddelek za proizvode v prahu, rekonstrukcijo oddelka za predelavo rib, rekonstrukcijo hladilnice, rekonstrukcijo oddelka za antipasto, mehanizacijo oddelka za pločevinsko ambalažo, modernizacijo oddelka za litografijo, nabavo novih ribiških ladij in izpopolnitev transportnega parka.

Če ustvarimo vse te naloge, se nam bo celotni dohodek povečal od sedanjih štirih milijard na sedem milijard, čisti dohodek pa se nam bo trikrat povečal. To nam bo omogočilo, da bomo z večjim zamahom reševali tudi vprašanje družbenega standarda in z večjim deležem sodelovali pri reševanju komunalnih problemov. Če bomo to plansko nalogo docela izpolnili, bomo zrasli v resnično veliko in močno podjetje, ki nam bo tudi lahko v večji meri poplačalo trud, ki ga sedaj v te naloge vlagamo.

Boris Grebenc:

Izvoz ribjih konzerv in njegov pomen

Upoštevalo cilje in koristi naše ekonomske politike, usmerjene v plasman proizvodov na inozemskih tržiščih, na krepitev izvoza ter s tem v zvezi na dajanje pomoči tako glede investiranja kakor tudi nabave reprodukcijskega materiala in surovin iz uvoza, pa vse do usposabljanja kadrov, ki so zaposleni v tistih gospodarskih organizacijah, ki se ukvarjajo z zunanjo trgovino, je prevzel naš kombinat kot proizvajalec blaga, za katerega kažejo zanimanje tudi inozemska tržišča, pomembno obveznost do skupnosti. Namen, da bi okrepili izvoz, ni slučajen, temveč nujen, če upoštevamo potrebe našega gospodarstva po uvozu investicijske opreme, reprodukcijskega materiala in blaga za široko potrošnjo, ki so letno večje od vrednosti izvoženega blaga in višine neblagovnega prometa (turizem, prevozi, usluge itd.), ustvarjenega s tujino. Zato je razumljivo, da ne more biti cilj izvoza samo plasman v inozemstvu tistega blaga, ki ustvarja blagovne viške v državi, ampak da gre predvsem za vprašanje izravnave

zunanjetrgovinske bilance oziroma vskladitve izvoznega salda z uvoznim.

Kakor velja to načelo v vsem gospodarstvu, ima prav tak pomen tudi za naš kombinat. Na področju proizvodnje ribjih konzerv smo čvrsto in brezpogojno vezani na njihov izvoz iz naslednjih razlogov:

1. Zaradi izpolnjevanja planov izvoza, določenih od najvišjih pristojnih zveznih organov državne uprave. Ti plani so vezani na količino in vrednost blaga, planiranega za vsako državo posebej.

2. Zaradi nabave potrebnega reprodukcijskega materiala iz uvoza, katerega vrednost znaša 65% od vrednosti ustvarjenega izvoza.

3. Zaradi vračanja deviznih sredstev v okviru kreditov, ki jih najemamo za nabavo reprodukcijskega materiala, predvsem za tunino, olivno olje in belo pločevino. Vračanje deviznih sredstev je vezano le na devize držav s konvertibilno valuto.

Omenili smo, da zavzemajo pri uvozu reprodukcijskega blaga najmočnejše postavke tunina, bela pločevina in olivno olje. Ker traja sezona lova na plave ribe v Jadranskem morju le od aprila do konca oktobra in je v ostalih mesecih lov minimalen, smo se morali zaradi zagotovitve redne proizvodnje v zimskih mesecih in zaradi izkoriščanja obstoječih kapacitet orientirati na nabavo rib tudi na inozemskih tržiščih. Do lanskega leta smo uvažali palamide iz Turčije. Ko se je tam lov občutno poslabšal, smo se morali preusmeriti na tunino iz Atlantika. Brez uvoza svežih rib bi bile naše kapacitete izkoriščene komaj 60 do 70 %. Pri tako nizkem odstotku izkoriščanja obstoječih kapacitet pa takoj nastane vprašanje rentabilnosti predelave rib. V letošnjem letu smo uvozili 2000 ton tunine; enako količino predvidevamo uvoziti v letu 1961. Prav tako smo odvisni od uvoza glede bele pločevine, kositra, lakov in barv. Tudi olivnega olja si ni mogoče pri povprečni letini v državi zagotoviti v potrebnih količinah, temveč je pri normalni letini potrebno uvoziti polovico količin olja; predvsem iz Grčije in Španije.

Poleg navedenega materiala pa je naš Kombinat, glede na svojo strukturo, vezan še na uvoz cele vrste drobnega potrošnega materiala in rezervnih delov, predvsem za transportni park in za novo ribiško ladjevje.

V letu 1959 smo izvozili za 2 milijardi 80 milijonov dinarjev raznih ribjih konzerv. S to vrednostjo smo udeleženi v skupnem jugoslovanskem izvozu vseh prehrabnih artiklov (vštevši poljske pridelke, sadje, zelenjavo in pijače) z 1,7 %. V izvozu ribjih konzerv iz Jugoslavije pa znaša naša udeležba 34 %. Skupaj je bilo izvoženih preko 188.000 zabojev raznih ribjih konzerv, od tega preko 48.000 zabojev sardin, 21.500 zabojev slanin filetov, 41.600 zabojev tunine, 38.400 zabojev predjedi in preko 38.000 zabojev drugega blaga. Izvoz se je odvijal v 24 držav in je bil največji v Italijo, Demokratično republiko Nemčijo, Avstrijo, ČSSR, Egipt, Belgijo, Zahodno Nemčijo, Anglijo in Francijo.

V naslednjem podajam pregled razvoja našega izvoza ribjih konzerv po letih, vrednosti in državah:

Leto	vrednost v 000 dev. din	
	Skupni izvoz v dev. din (1 \$ = 300 din)	V koliko držav
1952	33,595	2
1953	257,344	4
1954	279,353	17
1955	274,239	19
1956	385,102	17
1957	433,280	25
1958	492,892	20
1959	517,342	24

Iz tega pregleda je razviden vsakoletni porast vrednosti izvoza. Ob realizaciji prodaje v inozemstvu v I. polletju letošnjega leta ter upoštevajoč ocene za izvoz v II. polletju lahko pričakujemo ob zaključku leta še večjo realizacijo izvoza v primerjavi s preteklim letom.

V I. polletju letošnjega leta je znašal izvoz eno milijardo 137 milijonov dinarjev ter se je, v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta, povečal za 50 %. Od skupne realizacije odpade na izvoz v države s konvertibilno valuto 43 %, na vzhodnoevropske države 54 % in na druge 3 %. Razmerje med izvozom v države s konvertibilno valuto in izvozom v vzhodnoevropske države bi se lahko izboljšalo v prid prvi skupini le v primeru, če bi imeli v I. polletju na razpolago več sardin in slanin filetov.

Močan porast izvoza nasproti lansnemu letu je predvsem v Belgijo — od 4 milijonov dev. din na 16 milijonov, in v Italijo — od 42 na 51 milijonov dev. din, medtem ko je obseg izvoza v Avstrijo ostal skoraj enak kot lani. Manjši izvoz od lanskega leta pa je bil v Francijo, Zahodno Nemčijo in Anglijo. V ZDA nismo v I. polletju izvozili nobenih količin.

Značilno za izvoz v vzhodnoevropske države je, da so se za razliko od prejšnjih let, ko je bilo povpraševanje v glavnem po sardinah, orientirale letos na predjedi, predvsem na »Izola-brand« in »Antipasto«. Medtem ko nastaja ob zaključevanju pogodb s kupci iz zohodnih držav vprašanje cen, tega problema s firmami iz vzhodnoevropskih držav ni.

Od skupnega števila 89.000 zabojev izvoženega blaga v I. polletju odpade na sardine 13.000 zabojev, na slane filete 4000 zabojev, na proizvode iz tunine 18.600 zabojev, na 2,5 kg tunino 7000 zabojev, na predjedi 45.000 zabojev ter na skuše 1200 zabojev. Podatki nam kažejo razmeroma slab izvoz sardin, zaradi pomanjkanja zalog, pa močno povečanje izvoza raznih predjedi, ki je že ob polletju presejal realizacijo lanskega leta.

Če upoštevamo gornje podatke ter jih primerjamo z izvozom Slovenije v prvem polletju, v katerem smo udeleženi v okviru živilske industrije z 51 % in v skupnem izvozu z 28 %, lahko ugotovimo pomen našega izvoza in vidimo mesto, ki ga zavzema Kombinat v tej panogi gospodarstva.

Akcept

Ker smo pri nekem kupcu zamudili rok izdobave po akreditivu, smo ga prosili, naj ta rok podaljša. Ko je kupec pristal na to, smo mu pisali: »— akceptiramo podaljšanje roka —«.

Vesel naj bo, da smo podaljšali dobavni rok!

-ro-

Alojz Hudales:

Rekonstrukcija oddelka za predelavo svežih rib v obratu Iris

Obrat »Iris« je v sestavi Kombinata namenjen, da se specializira za predelavo rib. V njem naj se torej osredotoči izdelava vseh ribjih konzerv oziroma vse metode njih predelave.

Prvi korak k tej specializaciji se izraža v rekonstrukciji oddelka svežih rib, ki je sedaj v teku.

Program rekonstrukcije obsega osredotočenje vseh faz tehnološkega procesa v eni sami zgradbi, tako, da tako imenovani »mokri del« in sterilizacija ne bosta več ločena od vlaganja in zapiranja kot doslej.

Rekonstrukcija ni potrebna samo iz zgoraj navedenih razlogov, temveč tudi zaradi povečanega programa proizvodnje ribjih konzerv in zaradi organizacije linijske proizvodnje, da se izognemo nepotrebnemu medsebojnemu križanju posameznih faz tehnološkega procesa.

Celotna proizvodnja steriliziranih ribjih konzerv ter po potrebi predelave slanah rib bo v bodoče potekala v zgradbi, ki stoji ob morju. V ta namen bomo njen levi, krajši in nižji trakt podaljšali za ca. 22 metrov ter ga povišali, tako da bo njegova stropna višina enaka stropni višini sedanjega desnega trakta. Levi trakt bo služil za predelavo sardel, inčunov in skuš, desni pa predelavi tuna in palamide, kajti tehnološka procesa predelave ene in druge vrste rib se bistveno razlikujeta. Ker zahteva vsak tehnološki proces tudi svojo posebno opremo, je ta delitev zaradi nemotenega odvijanja predelave nujna.

Tako se torej razdeli zgradba načeloma v dva glavna dela, vsak del pa v dve ločeni liniji, ki tečeta vzporedno vsaka v svojem delu zgradbe. Ti liniji ležita med pripravljalnimi in zaključnimi fazami tehnološkega procesa obeh načinov oziroma vrstama proizvodnje. Pripravljalne faze tvorijo rezanje glav, salamurjenje, pranje in rešetkanje pod obstoječo lopo in na dvorišču ter kuhanje tuna, sušenje sardel v tunelu in hlajenje

kuhanih tunov v prostoru »A« in »B«. Zaključne faze pa tvorijo: sterilizacija »C«, pranje, sušenje in pregled doz »D«.

Liniji za predelavo malih plavih rib slo-nita na tračnem sistemu in na sistemu delitve po posameznih fazah tehnološkega procesa. Tako dobimo:

1. prirezovanje repov in vratov,
2. vlaganje v doze,
3. kuhanje,
4. sušenje,
5. zalivanje z oljem,
6. zapiranje doz,
7. pranje doz,
- C. sterilizacija,
- D. drugo pranje, sušenje in pregled doz.

Liniji za predelavo tuna in palamide obsegata:

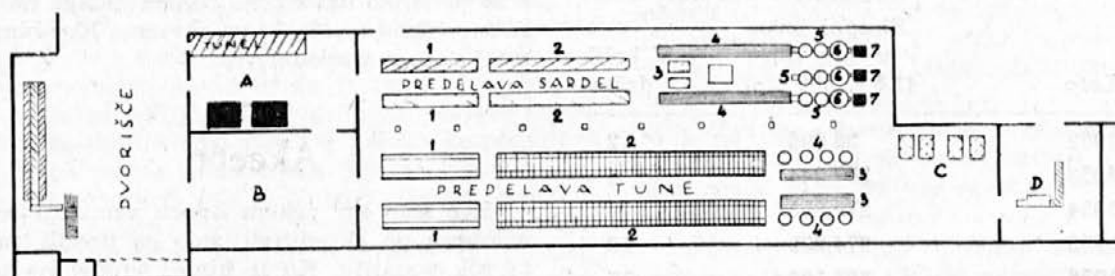
1. čiščenje kuhanega tuna in palamide,
2. prirezovanje in vlaganje v doze,
3. namakanje oziroma zalivanje doz z oljem,
4. zapiranje doz,
- C. sterilizacija,
- D. pranje, sušenje in pregled doz.

Sušilna trakta bosta izvedena tako, da bo imel zračni tok za sušenje toplo in hladno cono, pri čemer bo v določenih mejah mogoče poljubno zviševati ali zniževati temperaturo tople zračne struje in prav tako pretočne količine toplega in hladnega zraka. Vse to zaradi različnih atmosferskih razmer in kvalitete rib, ki so v posameznih obdobjih sezone različne.

Oddelok bo imel priročni depò olja kapacitete 10 ton ter bo urejen po ogrevnem sistemu. Poseben napajalni sistem bo povezoval depò z mesti uporabe olja.

Vsa okna v oddelku bodo v okvirih železobetonske izvedbe in v obeh traktih enako velika. Tla oddelka bodo v izvedbi »terrazzo«.

Shema tehnološkega procesa

a na mestih velike obrabe tlakovana s ploščami klinker.

Kot že omenjeno, bomo opravljali rezanje glav, salamurjenje, pranje in rešetkanje rib še vedno pod lopo in na dvorišču. Pred lopo bo postavljena nova in širša streha, prostor proti morju pa bo zaslonjen z zidom oziroma stavbico. Ta bo služila za shranjevanje rešetk, za priročna skladišča soli in mešalce za salamuro ter bo ščitila delavke pred burjo v poznojesenskem in zimskem času.

Rezanje glav bo še vedno tipično klasično, to je: ročno, z znanimi škarjami in s tem, da polagamo zabojčke z ribami pred delavke,

pri čemer mečejo glave in drob v sodčke. V zvezi z rekonstrukcijo je za to fazo dela predvidena modifikacija, ki obstaja v tem, da bodo glave in drob ter očiščene ribe metali v za to namenjene žlebove s tekočo morsko vodo, ki bo tukaj služila kot transportno sredstvo in obenem za pranje. Poseben tračni transportni sistem bo po enem izmed žlebov transportiral očiščene ribe neposredno v kadi za salamurjenje.

Rekonstrukcija oddelka pa bo prišla do pravega izraza in učinka šele takrat, ko bo zgrajena hladilnica, ki bo rezervoar in regulator dotoka surovin v predelavo.

Zvonko Grahek:

V razpravi je novi tarifni pravilnik

Konec avgusta je upravni odbor izročil kolektivu osnutek tarifnega pravilnika v enomesečno razpravo.

Ni naš namen, spuščati se v podrobnosti in v pravilnost posameznih odnosov. Te odnose vsklajevati in nepravilnosti odkrivati je dolžnost vsakega člana kolektiva, prizadetega in neprizadetega; vsakogar, ki v osnutku opazi kako nesoglasje. Zato je zakon tudi odobril pravico vsakemu članu kolektiva, da v predpisanem enomesečnem roku, ko je osnutek tarifnega pravilnika v razpravi, lahko naslovi na organe upravljanja pismeno pritožbo in pripombe na vse neskladnosti iz osnutka; organom upravljanja pa je zakon naložil dolžnost, da o vsaki pritožbi ali pripombi posamično razpravljajo in dajo pritožniku na pritožbo ali na pripombo tudi obrazložen odgovor.

Naš namen je, da v kratkih obrisih navedemo glavne novosti, ki jih prinaša osnutek novega tarifnega pravilnika.

NAGRAJEVANJE PO ENOTI PROIZVODA

Osnovna novost in prednost v osnutku novega tarifnega pravilnika je v tem, da uvaja nagrajevanje vseh delavcev v proizvodnih oddelkih po enoti proizvoda. V posebnem delu tarifnega pravilnika je CENIK ZA ENOTO PROIZVODA PRIZNANEGA DELA. Ta določa, koliko dinarjev namerava podjetje priznati ekonomski enoti, na primer za 100 doz sardin ali za 100 doz anti-paste ali za 100 vrečk juhe. Ob koncu meseca bomo ugotovili, koliko je znašala proizvodnja s cenami iz cenika priznanega dela in tako ugotovili, do kakšne višine osebnih dohodkov je ta ekonomska enota upravičena. Če bo ta višina večja, kot bodo znašali osebni dohodki ekonomske enote, obračunani na podlagi tarifnih postavk in norm, bo ekonomska enota prejela še razliko do

višine priznanega dela. Če pa bo ta višina manjša, bodo morali delavci te ekonomske enote poravnati razliko v naslednjem mesecu. Tak način nagrajevanja bo nova spodbuda za vse proizvodne ekonomske enote, da bodo večale produktivnost dela, iskale doslej neizkoriščene rezerve in težile v podrobnostih izboljšati organizacijo dela. Pri takem nagrajevanju imajo ekonomske enote velike možnosti, da povečajo povprečni zaslužek posameznika. Treba bo le krepko in nenehno razmišljati o izboljšavah pri delu, o uvajanju novih organizacijskih oblik, uvesti preštudirano pripravo dela in delitev dela po posameznih delovnih fazah.

Osnutek tarifnega pravilnika določa, da se cenik priznanega dela praviloma ne bo spremenil, oziroma se cene ne bodo nižale, razen v primerih, če bodo v oddelkih montirani novi stroji ali pa bo podjetje samo od sebe spremenilo tehnološki proces. V takih primerih bo seveda sprememba cenika pravilna, kajti do zvišanja produktivnosti bo prišlo iz popolnoma objektivnih razlogov.

Za neproizvodne ekonomske enote (komercialni sektor, splošni sektor, gospodarsko-računski sektor, upravo tehničnega sektorja in stranske delavnice) je kot kriterij nagrajevanja določena realizacija, to je prodaja proizvodnje. Osnutek novega tarifnega pravilnika določa, da znaša kvota priznanega dela za vse neproizvodne ekonomske enote 5% realizacije.

ZAKAJ DVA KRITERIJA

Vprašanje je, zakaj se uveljavljata dva kriterija. Mar ne bi bilo umestnejše, postaviti za celotno podjetje en sam kriterij? Osnutek novega tarifnega pravilnika se je za dva kriterija odločil iz naslednjih razlogov: Praviloma bi morali za vse ekonomske enote, to je za proizvodne in neproizvodne, uveljaviti kriterij na osnovi reali-

zacije, to je prodanih proizvodov, kajti dohodek podjetja je odvisen od realizirane (prodane) proizvodnje, ne pa od same dosežene proizvodnje. Dosežena proizvodnja je nagreč lahko tudi nekurantna; zanjo še ne vemo zagotovo, če jo bomo prodali z zaslužkom ali z izgubo. Ob osnutku novega tarifnega pravilnika smo se kljub temu odločili, da določimo za kriterij nagrajevanja proizvodnih ekonomskih enot doseženo proizvodnjo, ker je na podlagi dosežene proizvodnje mnogo lažje ugotavljati zaslužek posameznih ekonomskih enot, ki imajo med seboj zelo različno proizvodnjo. Razen tega je tak direkten način obračunavanja zasluga zelo dojemljiv in dostopen tudi proizvodnim ekonomskim enotam. To pa je za ekonomske enote zelo važno, kajti te morajo točno vedeti, kaj bodo dosegle, oziroma kaj lahko dosežejo.

Če je kriterij na podlagi dosežene proizvodnje za proizvodne ekonomske enote primeren, ker je neposrednemu proizvajalcu najbolj blizu, bi bil v nasprotju z nalogami, ki jih imajo neproizvodne ekonomske enote. Kakor vemo, spadajo v neproizvodne ekonomske enote predvsem ekonomske enote uprave in prodaje. Naloga teh ekonomskih enot je najprej v tem, da usmerjajo proizvodnjo tako, da ta izdeluje aktivne artikule in tiste, ki se dajo hitro prodati. Njih naloga je torej v prvi vrsti ugodna realizacija. Prav zaradi tega smo se ob osnutku novega tarifnega pravilnika odločili, da za te neproizvodne ekonomske enote upoštevamo kriterij na podlagi realizacije.

V osnutek novega tarifnega pravilnika so med neproizvodne ekonomske enote štete tudi stranske delavnice. Na ta način je rešeno vprašanje njihovega nagrajevanja, češar dosedanji tarifni pravilnik ni imel. Razen opisanega kompleksnega nagrajevanja, v katerem so upoštevani vsi člani kolektiva, predvideva novi osnutek še dve obliki nagrajevanja: individualne premije in udeležbo pri znižanju planske lastne cene.

Individualne premije se priznavajo samo tistim upravičencem, ki so z osebno zaslugo omogočili podjetju večji ekonomski efekt in je ta povečani efekt mogoče dokazati. Zaradi tega se individualne premije priznavajo le na podlagi pismenih predlogov, ki vsebujejo tudi dokazila tega efekta. Po novem osnutku je dolžnost vsakega nadrejenega v podjetju, da prijavlja sebi podrejene upravičence za individualno premijo. Seveda ima tudi vsak upravičenec pravico, da sam uvede ta postopek. V osnutku je poudarjeno, da imajo nadrejeni dolžnost prijavljati upravičence za individualne nagrade zato, ker je dosedanja praksa pokazala, da se naši nadrejeni skozi vso organizacijsko hierarhijo premalo brigajo, da bi dobili tisti, ki to zaslužijo, za to tudi priznanje v obliki individualne premije. Zavedati se moramo namreč, da je samoiniciativnost

delovnih ljudi eden najvažnejših faktorjev za napredovanje podjetja. Dolžnost podjetja je torej, da samoiniciativnost in sproščeno ustvarjalno silo svojih članov stimulira — kajti kje bolj kot tu so važne stimulacije in priznanja. Tega se danes še vse premalo zavedamo. Pri tem pa ne gre le za kaka senzacionalna odkritja in iznajdbe. Stimulirati je treba tudi drobne izboljšave, kajti to je pot, da bomo prišli tudi do velikih izboljšav. Na drugi strani pa lahko, recimo, sto drobnih izboljšav podjetju več koristi kot kaka senzacionalna.

UDELEŽBA PRI ZNIŽANJU PLANSKE LASTNE CENE

Osnutek novega tarifnega pravilnika je predvidel tudi udeležbo pri znižanju lastne cene. Ta kriterij je v eni točki istoveten s kriterijem na podlagi cenika za enoto proizvoda priznanega dela: oba kriterija namreč vsebujeta element osebnih dohodkov. Zato bo umestno, da se v osnutku novega tarifnega pravilnika popravi udeležba pri znižanju planske lastne cene toliko, da pod plansko lastno ceno velja lastna cena po odbitku osebnih dohodkov, ki so v njej vračunani. Tako bomo imeli čiste kriterije za nagrajevanje. Osnutek novega tarifnega pravilnika uvaja pri udeležbi za znižanje planske lastne cene dve spremembi: najprej izloča od te udeležbe vse upravičence, ki niso člani ekonomske enote, in drugič postavlja omejitev, da se kot prihranek na materialu priznava le višina do 2% planirane porabe materiala.

Zakaj te omejitve? Organizacija in obračunavanje proizvodnje po ekonomskih enotah, ki smo ju uvedli v lanskem letu, kažeta nesporne pozitivne rezultate. Udeležba pri znižanju planske lastne cene je bila osrednji in tudi najbolj ekonomski kriterij v dosedanjem tarifnem pravilniku. Ob številnih pozitivnih pojavih pa so se pokazali tudi nekateri negativni, ki jih moramo odstraniti, če hočemo, da bo naša dosedanja organizacija ekonomskih enot imela pravi ekonomski efekt. Med te negativne pojave spada tudi dejstvo, da so bili za nekatere proizvode priznani previsoki normativi, čeprav bi se lahko izdelali boljši, in da se je že pokazala tendenca, naj se normativi ne določajo »preozko, da bo ljudem kaj ostalo«. Nismo proti temu, da naj ljudem kaj ostane, nasprotno. »Vendar ni vseeno, v kakšni obliki jim to ostane.« Za ceno pravilnosti normativov nikakor ne. Potem so ob veljavo vsa tehnika, strokovnost, ekonomika. Normativ je za tovarno resno pravilo. Če normativi niso točni, ni točna nobena kalkulacija. Če kalkulacija ni točna, kako naj komercialist ve, da pravilno prodaja? Če normativ ni točen, kako naj vemo, ali proizvodnja poteka pravilno ali ne? Pri vsem tem je torej jasno, da tisti, ki normative

določa ali o njih odloča, ne sme biti nagrajen za znižanje planskih cen v ekonomskih enotah, kajti — kot smo videli — lahko pride do negativnih pojavov. Nesporno pa je, da na znižanje proizvodnih stroškov lahko vplivajo tudi ljudje izven ekonomskih enot, zlasti vodilni tehnični kader. V teh primerih so na mestu individualne premije.

Omejitev, ki je v osnutku določena, da se kot prihranek pri materialu priznata največ do dva odstotka od planske porabe materiala, ima torej predvsem ta namen, da se nagrajujejo resnični prihranki, ne pa da je to nagrajevanje posledica več ali manj širokih normativov. Namen, ki ga hoče doseči osnutek, je gotovo pravilen. Odprto je le vprašanje formulacije. Omejitev v obliki odstotka je gotovo toga. Morda bi bilo boljše, če bi rekli: »Ekonomska enota ima pravico na doseženo znižanje planske lastne cene, če dokaže, da je to znižanje prišlo po zaslugi ekonomske enote, ne pa kot posledica objektivnih razlogov.«

Za osvetlitev celotne zadeve glede udeležbe pri znižanju planske lastne cene je treba poudariti še to: Medtem ko je udeležba pri znižanju planske lastne cene v dosedanjem tarifnem pravilniku veljala za poglobitveni način nagrajevanja ekonomskih enot, je v novem osnutku to vlogo prevzelo nagrajevanje po enoti proizvoda. Udeležba pri znižanju planske lastne cene je postala specifičen način nagrajevanja, ki se bliža smotru individualnih nagrad, le da gre tu za kolektivno nagrajevanje v okviru ene

ekonomske enote. Glede na to morajo biti kriteriji strožji in pravice do udeležbe zasnovane na stvarnih subjektivnih osnovah. Tako določen kriterij bo imel resnično ekonomski efekt in bo podlaga za vse večji razvoj produktivnosti v našem podjetju.

OSTALE PREDNOSTI OSNUTKA

Novi osnutek tarifnega pravilnika se odlikuje, za razliko od dosedanjega, tudi v tem, da je v osnutku celotni postopek glede obračunavanja in izplačevanja zaslužkov zelo poenostavljen, tako da bo izplačevanje zaslužkov na podlagi kompleksnega obračuna mogoče vsak mesec sproti. To pa je velika prednost pred dosedanjim tarifnim pravilnikom.

Kot celota ima torej osnutek novega tarifnega pravilnika mnogo prednosti pred dosedanjim tarifnim pravilnikom. Vrednost osnutka novega tarifnega pravilnika pa je tudi v tem, da je zasnovan na naših konkretnih razmerah, da je korak naprej v graditvi naše interne organizacije, da je rezultat naših dosedanjih organizacijskih ukrepov. To pa je za nadaljnjo rast podjetja izredno pomembno. Dolžnost vseh nas pa je, ko v tem mesecu razpravljamo o osnutku, da odkrijemo v njem vse morebitne pomanjkljivosti in neskladnosti, tako da nam bo novi tarifni pravilnik v svoji dokončni obliki res velika spodbuda v naši borbi za čim boljši razvoj podjetja.

Viktor Šinkovec:

Prodaja na domačem trgu

V zadnji številki našega glasila je bila prikazana prodaja ribjih konserv na domačem trgu. Če bi sledili zaporedju interne nomenklature, bi morali sedaj obdelati prodajo paradižnika. Ker pa je proizvodnja tega artikla še v teku, ga bomo preskočili in spričo bližnje sezone obravnavali marmelado.

Preden pa preidemo na analizo prodaje marmelade, bo zanimivo za bralca, seznaniti se z rezultatom prodaje v prvem polletju letošnjega leta v primerjavi z uspehom istega obdobja v lanskem letu.

Za primerjavo z letom 1959 smo vzeli indeks 100.

		1959	1960
Goveja juha, vrečke in škatlice	kom.	100	105.4
Kokošja juha, vrečke in škatlice	kom.	100	140.2
Juha v vrednosti čistega iztržka	din	100	123.1
Ostali proizvodi v vrednosti čistega iztržka	din	100	118.2
Skupaj v čistem iztržku	din	100	120.1
Prištevsji regres	din	100	121.8
Celotni neto iztržek	din	100	120.3

V obratovnem obdobju je prodaja marmelade, prikazana v odstotkih, naslednja:

	Finančno	Količinsko
Celotni plan za leto 1960	100 %	100 %
Polletni plan za leto 1960	76 %	76 %
Realizacija prvega polletja 1960	140.1 %	140.3 %
Presežek dinamičnega plana za prvo polletje	84.3 %	85.8 %
Presežek letnega plana 1960	40.1 %	41.3 %

Razmerje prodaje med posameznimi skupinami blaga v prvem polletju letošnjega leta v odstotkih pa je naslednje:

skupno I Nesterilizirana riba	1.9 %
skupno II, III Sterilizirana riba	18.2 %
skupno IV Antipasta, turist. pašteta	1.5 %
skupno V Paradižnik	4.3 %
skupno VI Marmelada	33.3 %
skupno VII Juhe	37.9 %
skupno VIII Olje, jedilno	0,0 %
skupno IX Ribja moka in olje	2.9 %

S k u p a j 100 %

Iz tega sledi, da smo v prvem polletju presegli ne samo polletni dinamični plan prodaje, temveč celo letni plan, in sicer finančno za 40,1 %, količinsko pa za 41,3 %.

Napak bi bilo misliti, da se je prodaja v letošnjem letu oddaljila od prodaje v lanskem letu, kar se tiče razmerja med republiko Slovenijo in bližnjim hrvatskim zaledjem z Reko in Pulo na čelu, nasproti prodaji na ostalem jugoslovanskem ozemlju. To opredeljevanje je važno zaradi stroškov prevoza spričo tesnega zasluzka pri marmeladi, ker se bje med proizvajalci hud konkurenčni boj. Podjetja prodajajo marmelado vselej franco postaja kupca. Zato je pri prodaji važna oddaljenost kupca, kjer pride zaradi velikih količin do precejšnjih razlik, ki lahko zrušijo rentabilnost tega proizvoda.

V republici Sloveniji in hrvatski Istri z Reko je slika prodaje marmelade, prikazana v odstotkih, naslednja:

	Prodaja v FLRJ	Prodaja v Sloveniji
v letu 1959	100 %	44.6 %
v letu 1960	100 %	34.7 %

Padeč razmerja v prodaji marmelade v Sloveniji v letošnjem polletju nasproti celotni prodaji v lanskem letu moramo pripisati povečani prodaji v tem letu, saj smo iztržili v 6 mesecih za marmelado 40 % več kakor v vsem lanskem letu. Prav gotovo pa bi bila prodaja v Sloveniji mnogo močnejša, če bi bilo na lanskem jesenskem velesejmu v Zagrebu jasno stanje glede ambalaže. Tedaj je bila prepovedana uporaba doz iz bele pločevine in nismo mogli sklepati terminskih zaključkov, kakor so želeli kupci.

Ti so se tedaj preorientirali na konkurenčna podjetja, ki so bila v tem pred nami in so razpolagala že tedaj z vzorci kartonskih in aluminijjskih doz v zelo okusni opremi v foto-lito izvedbi. To je vplivalo na prodajo v zadnjih mesecih lanskega leta, predvsem pa v začetku letošnjega leta, ko so slovenske firme odvezemale na sejmu zaključene količine. Stanje se je popravilo šele proti koncu prvega tromesečja, v katerem smo prodali 797 ton, sicer pa smo prodali v drugem tro-

mesečju, ko običajno prodaja marmelade postopoma pada, kljub temu 905 ton. Pri tem smo izkoristili ugodno priložnost, ko je bilo treba razprodati konec junija vse količine marmelade v pločevinastih dozah, ker je tedaj ugasnilo podaljšano dovoljenje uporabe bele pločevine. Spričo tega so kupci nakupovali marmelado za daljše obdobje, sicer bi obstoječe zaloge prav težko razprodali, saj je je bilo na primer konec maja na zalogi še okrog 35 vagonov.

Glede kvalitete naše marmelade se naši številni odjemalci v splošnem niso pritoževali. Lahko celo trdimo, da našo marmelado prištevajo med najboljše tako glede barve kakor okusa. Zaradi tega tudi lahko zagovarjamo naše cene marmelade, ki so povečini za 5—10 % višje od cene pri večini naših konkurentov.

Manj pozitivna pa je ocena opreme naših doz, ki v primerjavi z lepo litografiranimi dozami konkurenčnih podjetij ne zadovoljujejo niti kupca niti potrošnika. Zato so se naši kupci glede te opreme precej pritoževali, zlasti spričo priznane okusne opreme drugih proizvodov Kombinata.

Malomarno smo vrgli v prakso izraza »vrečke« in »briketi«, za razlikovanje juhe s testeninami (ali mesnim rižem) od juhe brez dodatkov, kar je dvakrat napačno.

Prvič: če gre za oznako blaga, je prvo koncentrat »Juhe s testeninami«, drugo pa sam koncentrat juhe ali »čista juha«. Drugič: če jih hočemo razlikovati po AMBALAŽI, moramo govoriti o »vrečkah« (ali vrečicah) in o »škaticah«.

Tako imenovani »briketi« so namreč tako v škaticah kakor v vrečicah!

Drugo vprašanje pa je, če je izraz »briket«, ki pomeni grob, velik, surov kos opeke, čresla, namesto stisnjene prahu oglja ali premoga! — res primeren za fino, majhno, dragoceno ploščico, kvadrček, oblikovan iz paste koncentrata, ki je še lepo zaviti!

RAZPIS

Kombinat konzervne industrije DELAMARIS

r a z p i s u j e

v šolskem letu 1960/61 štipendije za študij na naslednjih srednjih in visokih šolah:

1. Tehnična srednja šola:		
oddelek za kemijo	7	štipendistov
oddelek za strojništvo	4	„
oddelek za elektrotehniko	1	„
2. Gradbena srednja šola	1	„
3. Ekonomska srednja šola	7	„
4. Ekonomska fakulteta	3	„

Prednost pri razpisu imajo dijaki in študentje, katerih starši so zaposleni v kombinatu, in ostali iz koprškega okraja, predvsem iz višjih letnikov.

Pismene prošnje sprejema Splošni sektor kombinata do 30. oktobra 1960.

Jože Reisman:

Jubilejni X. skopski sejem

V času od 2. do 10. avgusta je bil v Skopju X. jubilejni sejem potrošnega blaga, na katerem je sodelovalo preko 350 razstavljalcev in ki je uspel nad vsa pričakovanja organizatorjev sejma.

Upravi sejma je uspelo pravočasno zagotoviti izgradnjo dveh velikih stavb in urediti celoten teren sejmišča na levem bregu Vardarja s prostornino preko 40.000 m², tako da je s to investicijo dobila metropola Makedonije res reprezentančne zgradbe, kjer bodo razni specialni sejmi. Razen tega pa bodo te stavbe služile tudi za večje kulturnoprosvetne in športne prireditve, saj so zidane tako, da jih lahko uporabljajo tudi za koncerte in športne prireditve. Investitor je moral zgraditi iz novega dela Skopja za dohod na sejemske prostore tudi nov most čez Vardar, s katerim so Skopjanci dobili še en prehod

preko reke. Vse te investicije so bile zgrajene do določenega roka in slavnostno odprte na dan makedonskega narodnega praznika Ilindenske vstaje, ki so ga letos slavili nadvse svečano.

Na letošnjem sejmu so makedonska podjetja prikazala svoje uspehe v dvigu proizvodnje na vseh sektorjih gospodarstva. Poseben poudarek pa je bil na prikazu uspehov kmetijstva, živilske in tekstilne industrije ter elektrifikacije. Na teh sektorjih so Makedonci dosegli res zavidanja vredne uspehe; oceno uspehov je lahko dal vsak obiskovalec sejma po pregledu razstavljenih vzorcev.

Razen makedonskih proizvajalcev so se udeležila sejma tudi razna podjetja iz drugih republik, med temi tudi Delamaris. Naš razstavni prostor, ki je bil na galeriji pavi-

Predsednik LR Makedonije tovariš Lazar Koliševski in predsednik Zvezne ljudske skupščine Petar Stambolić pred našim paviljonom v pogovoru s tovarišem Kirilom Manovom, našim predstavnikom za Makedonijo

ljona I. nasproti glavnemu vhodu v paviljon, je bil zelo dobro aranžiran in je s svojimi eksponati privabljal množice obiskovalcev, ki jih je bilo preko 250 tisoč. Pri tem smo slišali laskave pohvale naših artiklov; hvalile so nas še posebno gospodinje. Tudi mladina se je ustavljala ob naši razstavi in si ogledovala posrečeno prikazane ribje družine na zabavi in slike lovca ob tabornem ognju pri kuhanju naše juhe.

Razen direktnih potrošnikov in predstavnikov skoraj vseh trgovskih podjetij LR Makedonije in Črne gore so si ogledali sejem tudi najvišji predstavniki političnih in gospodarskih organov, med njimi predsednik Zvezne ljudske skupščine tov. Jovan Veselinov, predsednik Narodnega Sobraanja Makedonije tov. Lazar Koliševski in drugi, ki so se zanimali za prodajo naših izdelkov v Makedoniji ter se zelo pahvalno izražali o njihovi kakovosti in ambalaži. Zanimal jih je tudi bodoči perspektivni razvoj Kombinata glede na še

večjo pomoč gospodinjam pri pripravljanju hrane. Sejem so si ogledali tudi ameriški Makedonci, ki so bili ob tem času na obisku v stari domovini.

Uspeh naše razstave na jubilejnem sejmu v Skopju se odraža tudi v rezultatu poslovnega uspeha, saj smo letos prodali na tem sejmu za 18 % več naših izdelkov kakor lani, čeprav obiskuje letos naš zastopnik tovariš Manov redno svoj teren, kar v lanskem letu ni bilo mogoče.

Da posegajo Makedonci zmeraj bolj po naših izdelkih, dokazujejo številke prometa. V lanskem letu smo v razdobju od 1. januarja do 31. avgusta prodali v Makedoniji za 66 milijonov din naših izdelkov, v istem razdobju letos pa kar za 112 milijonov, to je za 70 % več. Pri tem je potrebno poudariti, da smo bili letos (zaradi intenzivne prodaje v prejšnjih mesecih) slabše založeni z izdelki, tako da nismo mogli založiti naših kupcev po njihovih željah.

Avgust Brezavšček:

Naše konzerve na Himalaji

Letošnje poletje smo z zanimanjem spremljali uspeh slovenske odprave na Himalajo, kar nam je preko dnevnega časopisja posredoval član te odprave tovariš Jerin. Pri čitanju teh člankov smo imeli prijetno zavest, da je tudi naš kolektiv po svoje prispeval k podvigu naših alpincev. Ob vrnitvi so nam poslali dopis z zahvalo in oceno naših izdelkov, katerega zaradi zanimivosti objavljamo v celoti.

DELOVNI KOLEKTIV KOMBINATA »DELAMARIS«, IZOLA

Pred meseci, ko si je naša prva himalajska odprava pripravljala specialno izbrano hrano za svojo dolgo pot, nam je vaše podjetje poklonilo večjo količino konzervirane hrane kot so sardine, tunina, fileti, antipasta in ARGO juha.

Sedaj, ko smo se vrnil, smo dolžni, da vas skupno z zahvalo tudi informiramo, kako so se vaši izdelki v tako različnih vremenskih razmerah obnesli.

Prevoz članov odprave kakor tudi vse prehrane je bil z ladjo, z vlakom in nekaj 100 km z avtobusom, dalje na ramah nosačev. Že na morski poti smo imeli kar precej vroče, da ne omenjamo vožnje po Indiji, kjer so kazali termometri 43—46 °C. Po tako ne-normalni vročini je trajal prevoz skoraj dva meseca. V samem himalajskem gorovju pa so se živila spet močno ohladila, saj smo imeli — 20 °C. Odveč je, da bi posebej omenjal, kako važen je izbor prehrane pri takih temperaturnih razlikah in še posebej v teh višinah. Več ali manj smo bili vezani le na

konzervirano hrano. Moramo potrditi, da ni bilo dneva, da ne bi imeli obroka iz izdelkov vaše tovarne, od juhe do sardin, antipaste itd. To je bila naša glavna prehrana. Razveseljivo in v pohvalo vašim izdelkom je dejstvo, da se kljub takim temperaturnim spremembam ni pokvarila niti ena konzerva.

Izkoriščamo to priliko, da se vodstvu tovarne in vsemu delovnemu kolektivu iskreno zahvaljujemo za podarjene proizvode, saj ste s tem tudi vi prispevali delež k uspehu naše prve himalajske odprave.

S planinskimi pozdravi!

Vodja odprave:
Stane Kersnik, l. r.

Predsednik
Himalajskega odbora pri PZS:
Fedor Košir, l. r.

Iz navedenega vidimo, da so naši izdelki odlično prestali še eno hudo preizkušnjo, ter da tudi velike klimatske razlike niso škodovale kvaliteti ARGO JUHE in naših konzerv.

Ah, te kratice

TINI: Delo G. R. S. je zelo težko in odgovorno, zato morajo biti tudi bolje plačani.

TONI: Res, Gorska Reševalna Služba ni od muh!

TINI: Saj nisem mislil te službe, ampak naš Gospodarsko Računski Sektor.

Mitja Logar:

Jesenski zagrebški velesejem

V torek, 20. septembra, je v zgodnjih jutranjih urah odpeljal iz Izole avtobus s člani našega kolektiva proti Zagrebu. Tja smo šli, da bi si ogledali Zagrebški velesejem, na katerem razstavlja vsako leto tudi naše podjetje.

Zagrebški velesejem ni nova prireditve. Veliko število ljudi si ga ogleduje že leto za letom, ljudje se vračajo, prihajajo znova, tem se pridružujejo novi obiskovalci, ki so vedno številnejši.

Letošnji jesenski Zagrebški velesejem so odprli 10. septembra, botroval pa je predsednik republike Josip Broz-Tito. Sedanji Zagrebški velesejem je že 59. prireditve te vrste. Ustanovljen je bil že leta 1909.

Kakor v prejšnjih letih, so tudi v letošnjo prireditve ZV vključene specializirane sejemске prireditve. Tak je mednarodni vzorčni sejem, IX. sejem usnja in obutve, VI. obrtniški sejem, komercialna razstava turizma FLRJ, mednarodna razstava publikacij in končno tudi revija sodobnega oblačenja.

Letošnji ZV je površinsko razsežnejši od ZV v prejšnjih letih. Po površini se tako uvršča med največje v Evropi, vsekakor pa je največji v jugovzhodnem delu Evrope. Njegovo popularnost dokazuje veliko število tujih držav, saj jih letos razstavlja kar devetindvajset. Prvič so letos poslale na ZV svoje proizvode Kanada, Kuba, Mehika in Tunis. Poleg teh pa s kolektivnimi razstavami sodelujejo še Avstrija, ČSR, Grčija, Indija, Irak, Italija, Izrael, Madžarska, DR Nemčija, Poljska, Zvezna republika Nemčija, Švica, Sovjetska zveza, ZDA, ZAR, Urugvaj in Velika Britanija, medtem ko zastopajo Belgijo, Spanijo, Francijo, Brazilijo, Japonsko, Dansko, Švedsko in Nizozemsko individualni razstavljalci. Razumljivo pa je, da so še v večjem merilu zastopana jugoslovanska podjetja. Ta v primerjavi z lanskim letom prednjačijo v številu in obsegu razstavnega prostora.

Če ponazorimo razvoj ZV od leta 1947 do 1960 z nekaj številkami, ugotovimo, da je na prireditvah tega velesejma razstavljaljo v tem obdobju več kot 36.000 domačih in tujih razstavljalcev s približno 66.000 različnimi proizvodi na skupno približno 1.070.000 m² razstavnih površin. V tem času je bilo sklenjenih za okoli 980 milijard dinarjev kupcij. Število obiskovalcev pa je bilo v tem obdobju nad 7,5 milijona.

V letošnji jeseni razstavlja več kot 6.400 tujih in domačih razstavljalcev na skupno 135.482 m² razstavne površine, kar je za 780 razstavljalcev in nad 3000 m² površine več kot na lanskoletni prireditvi.

Glede na tako številno udeležbo domačih in tujih podjetij nudi letošnji jesenski ZV edinstven pregled razvoja jugoslovanske industrije in obenem tudi pregled razvoja drugih razvitih in nerazvitih držav.

Jugoslovanska podjetja razstavljaajo produkte strojne industrije, elektroindustrije, kovinsko-predelovalne industrije, tekstilne industrije, živilske industrije (89 razstavljalcev na površini 3.400 m²), nadalje so tu proizvodi kemične in lesne industrije.

Zanimivo pa je tudi pogledati, kaj razstavljaajo tuje države. Po pričakovanju je razstavljen pretežno strojna oprema za potrebe naše industrije, nadalje razni merilni in kontrolni instrumenti, elektronske naprave in avtomatski stroji za vse industrijske panoge. Tekstilna industrija bo lahko sklenila pogodbe za različne moderne tekstilne stroje. Tudi stroji, ki se uporabljajo v kmetijstvu, so številni pri tujih razstavljalcih. Prav tako pa si lahko ogledamo tudi raznovrstne stroje za gradbeništvo.

Posebna značilnost letošnjega velesejma je močna udeležba gospodarsko nerazvitih oziroma manj razvitih držav Afrike in Azije. To je logična posledica vse močnejšega sodelovanja med Jugoslavijo in temi deželami. Posredno pa vpliva udeležba nerazvitih držav na število razstavljalcev iz razvitih dežel, saj jim ZV nudi možnost za plasiranje svojih izdelkov v omenjene nerazvite države.

Letošnja jesenska prireditve v Zagrebu je torej zbirališče močne koncentracije mednarodne ponudbe in povpraševanja po mnogovrstnem blagu. To pa je že od nekdaj značilno za ta velesejem.

Vse to nas prepriča, da je ZV svetovno znan, saj je to kraj, kjer se srečujejo gospodarstveniki Evrope, Amerike, Afrike in Azije.

Jugoslovani pa smo na to lahko ponosni.

Ko smo se tako spoznali z ZV, z njegovim namenom in značilnostmi, pogledimo še nekoliko v naš razstavni paviljon. Naše podjetje spada v svoji stroki med tista podjetja, ki vsako leto presenečajo z novimi proizvodi. In prav ZV nudi priložnost, da na njem prikažemo dosežke našega dela v zadnjem obdobju. Tako letos nastopamo na ZV kar s štirimi novimi proizvodi. Ti so goveja juha Special, Argina, Dadin in Aspik. Zaradi teh in ostalih že rešomiranih proizvodov kombinata je v našem paviljonu vedno veliko poslovnih ljudi, ki z zanimanjem povprašujejo po naših izdelkih ter navadno tudi sklenejo pogodbe o nakupu. Tako je bilo v prvem tednu letošnjega sejma sklenjenih kupcij za okoli 300 milijonov dinar-

jev. Prav gotovo je, da takega renomeja nismo dosegli naenkrat, ampak je to plod dolge vrste let delovanja in poslovanja našega podjetja na domačem in tujem trgu. Da pa bomo pri takem renomeju ostali, je naloga vseh članov kolektiva, da se zave-

dajo svojih delovnih dolžnosti in nalog, tako da bomo tudi na prihodnjih ZV lahko s ponosom odpirali naš paviljon, saj bo tam vedno več mikavnih produktov, ki bodo vzbujali pozornost tisočev obiskovalcev Zagrebškega velesejma.

Franko Sancin:

Naši novi izdelki

Na zagrebškem velesejmu, ki je trajal od 10. do 25. septembra, smo poleg dosedanjih izdelkov prvič predstavili javnosti tudi naše novosti: *ARGO Special*, *Aspik*, *Argino* in *Dadin*. Kar štiri nove izdelke naenkrat! To je gotovo uspeh, saj smo prepričani, da smo po temeljitih pripravah in preizkušnjah dali našim potrošnikom štiri res dobre izdelke, ki bodo še bolj potrdili dobro ime našega Kombinata. Še nekaj je zelo važno. Vsi ti štirje novi izdelki so sodobni. Z vsemi pomagamo gospodinjam, da prihranijo čas. Prihranek denarja in časa pa je poleg kakovosti izdelka glavna osnova komercialnega uspeha.

Ob pregledu razstavnih prostorov drugih podjetij prehranske stroke res lahko vidimo vsako leto na zagrebškem velesejmu stalen napredek te naše industrije, vendar pa letos naše novosti močno izstopajo, tako da ni čudno, da je komercialni direktor našega najbolj konkurenčnega podjetja iz Hrvatske ob pregledu razstavljenih izdelkov rekel: »Priznajem vam da ste vrlo iniciativni. Mi na žalost spavamo na lavorikama!«

Kakšni so ti proizvodi: »*Argo-Special*« je goveja juha v vrečkah, toda z drugačnim dodatkom. Namesto jajčnih testenin je mesni riž. Ta dodatek daje juhi okus po vraničnih cmokih, čeprav v rižu ni vranice. Juha sama ima odličen vonj ter zelo dober okus. Kombinacija je zelo posrečena, tako da so bili ob degustacijah pred pričetkom proizvodnje vsi zelo navdušeni zanjo. Računamo, da bomo s to juho še povečali sloves juh »*Argo*«, kajti brez dvoma je »*Argo-Special*« za sedaj res najboljša jugoslovanska juha. Zasluži, da smo ji dali ime *Special*. Morda bo pojav te juhe na trgu nekoliko zaustavil nenehno večanje potrošnje drugih juh *Argo*, vendar pa bo to šlo še bolj na račun konkurenčnih juh. V celoti se bo pa tehničnica nagnila v korist juh *Argo*.

Naš drugi novi izdelek je »*Aspik*« in predstavlja absolutno novost na našem trgu. Nihče ga še ne izdeluje. Prvič smo ga sicer že pokazali na veliki kuharski razstavi v Kranju na Gorenjskem sejmu. Poleg gospodinje se namreč zanj zanimajo zlasti hoteli in restavracije. *Aspik* je prikladen za pripravo najrazličnejših mrzlih jedil in glazur-prevlek. Priprava je zelo preprosta. Vsebinsko vrečice vsujete v liter tople vode ter zavrete. Pri majhnem ognju mešate pet minut ter vli-

jete na kroznike ali v modele. V to vložite meso, ribe, salamo, kumarice, kuhana jajca in podobno. Lahko pa z *aspikom* prevlečete tudi sendviče, pečenko, kuhano zelenjavo itd. ter nato skupaj ohladite. Z *aspikom* prevlečena ali vanj vložena jedila niso le okusnejša, temveč so tudi zaščitena pred vplivom zraka in na pogled mnogo lepša, bleščeča. Za ta izdelek smo na omenjeni razstavi v Kranju dobili prvo nagrado oziroma diplomu. Ko bodo naše gospodinje spoznale vrednost *aspika*, ga bodo gotovo rade kupovale. Omeniti moram, da so naše boljše restavracije tudi doslej uporabljale *aspik*, ki so ga pa dobivale posredno ali neposredno iz inozemstva, zlasti iz Avstrije.

Pri vseh naših izdelkih smo mislili predvsem na gospodinje, ki znajo s svojim denarjem gospodariti, ki so zahtevnega okusa in ki nimajo več toliko časa za pripravljanje jedil kot nekoč. »*Argina*« je omaka sodobne gospodinje. To je paradižnikova omaka s seseklanim mesom, uporabna na različne načine; kot dodatek k testeninam, rižu, krompirju, k mesnim jedem ali celo kot premaz na kruhu. Dovolj je, da steklenko segrejete v topli vodi in omaka je pripravljena. V naprednih državah uporabljajo gospodinje v velikih količinah take pripravljene omake, in prepričani smo, da bodo »*Argino*« zaradi svoje dobre kvalitete tudi dobro sprejeli. Že prva poročila nam kažejo, da bo tako.

»*Dadin*« je tekoči dodatek za juhe, omake in prikuhe. Po sestavi je precej podoben kockam DA-DA. To je dodatek, s katerim gospodinja lahko takoj poboljša jedi okus in vonj. Spada k vsaki omaki, slabi kostni juhi, zelenjavni juhi, kuhani zelenjavi; ponekod ga uporabljajo tudi pri solati, ribah, pečenki, dodajajo ga zabeli, maslu; ko delajo sendviče, poškropijo kruh z *Dadinom*, preden ga namažejo z maslom. Prepričani smo, da bodo gospodinje takoj razumele, da to ni kak »juhan«, ampak nekaj več, nekaj boljšega. »*Dadin*« naj bi bil v vsaki kuhinji in na vsaki mizi, kjer radi dobro jedo.

Vse te štiri proizvode smo pred pričetkom proizvodnje dobro preizkusili in jim večkrat popravili okus. Zavedali smo se namreč, da mora biti vsak proizvod, ki nosi ime našega Kombinata, res popoln, kajti le tako si bomo ohranili dobro ime in zaupanje kupcev. To je pa najsolidnejši temelj za komercialne uspe-

he v prihodnosti. Brez pretiravanja lahko trdimo, da so se vsi ti izdelki posrečili. Ustanovitev našega razvojnega laboratorija in delo v kontrolnem laboratoriju sta nam garancija, da bo kvaliteta stalna ali pa še boljša.

Posebno važnost smo pri novih izdelkih pripisovali njihovemu zunanjemu videzu. Povprečni potrošnik se ne zaveda, kako važna je tudi zunanost izdelka. »Ambalaža dostikrat prodaja proizvod«, tako pravimo v komerciali. Le pogledjmo, koliko je pomenila ambalaža pri juhah konkurence. Vse to smo

upoštevali, ko smo se odločali o »obleki« teh izdelkov. Zdi se nam, da smo dobro izbrali. Zunanost vrečk in etikete je pripravil naš propagandni oddelek. Če pogledamo nazaj v šele kratko življenje Kombinata, smo res lahko ponosni na to, kar smo napravili. Kar premislimo, kaj smo vse naredili v poldrugem letu! K temu se pridružujejo še tile naši »četvorčki«, ki jim želimo, da bi šli po poti splošno znane juhe Argo. Vse to in pa izdelki, ki jih še pripravljamo, nam kaže, da se bo Kombinat še nadalje razvijal v našo korist, ko pri tem neposredno sodelujemo, in v korist vse naše skupnosti.

Ado Makarovič:

Konzerva ali konzerva

Velesila »Tisk« nam je v zadnji številki popravila vse naše konzerve v konserve, hočeš — nočeš, je izpremenila tudi firmo našega podjetja v Kombinat konServne industrije. To pa ne gre kar tako. Mi vztrajamo na vsaki črki naše firme in zato tudi na — konzervi.

Lepo je od naše tiskarne, da se drži neke pravopisne avtoritete, toda za nas velja svobodnejše stališče. Razen tega je »Slovenski pravopis« SAZU doživel iz strokovnih vrst precej kritik, posebno pa so grajali nedoslednost. Vemo, da spričo toliko stališč in toliko pravopisov tudi Akademija ni mogla ustvariti čudeža; zato pa tudi ni mogla izdati dela, ki bi moralo za vsakogar predstavljati najvišjo avtoriteto za VSAKO besedo, ki jo je uvrstila.

Naš jezik je, kakor vsak jezik, živa stvar in ta vitalnost se kaže ne samo v govoru, temveč tudi v pisavi. Če naše pravorečje še ni popolnoma izgrajeno in je kot pravorečje vsekakor odvisno od pravopisja, pravopis pa zopet od živega govornega jezika, se tukaj krog stakne in krožnica teče v dve smeri; od govora do pisave; zato je treba piliti pisavo in govor, ker vpliva druga na drugega. Med obema pa je vendarle razlika! In ta je, da je govor tisti, ki je na prvem mestu, višje vrednosti, in on daje življenje pisavi.

Zato je s tega stališča, ki je gotovo pravilno, živa beseda konzerva, in ne konzerva, ki je umetna in učena stvar. Upira se nam torej pisati konzerva, reči pa konzerva. Samo po sebi umevno je za nas, ki ne gledamo v pravopise, kadar pišemo, da zapišemo: konzervo z -z-! Če nas pa potem, ko smo že zapisali, neki pravopis opomni, da je pravilno pisati: konzerva, tedaj nastane v naših slovenskih možganih neka krizica in se moramo čimprej odločiti: za profesorja ali pa proti njemu. Mi smo se po tej krizici odločili proti! Zakaj?

Zaradi tega, ker smo tudi mi, nestrokovnjaki, opazili nedoslednosti, ki nam ne vzbujajo preveliko češčenja učenosti na tem polju.

Primer: *embalaža ali ambalaža?* Slovenski pravopis ne bi smel nikdar zagrešiti take napake in dovoliti pisavo: embalaža, ker je beseda francoska in mora biti dosledno ali »embalagea« ali ambalaža. S tem v zvezi je sedaj vprašanje, kateri izvor pripisuje pravopisec besedi konzerva. Če prizna, da je francoska, potem piši ali »conserva« ali konzerva, ker ni nobene pravice pisati začetni c- kot k-! Kar se pa tiče francoskega -s-, ki so ga slišali Nemci in Srbi kot -z-, ker sta glasova tako zelo sorodna, je glas -z- utemeljen tudi v našem jeziku in je besedo prevzel!

Na pravilno, od Akademije predpisano francosko izgovarjavo besede konserve se ne morem sklicevati, ker ta je »konserv« in ne konzerv, toda od kod so dobili n. pr. Nemci svojo izgovarjavo »konzerve« in Srbohrvati »konzerva«, če ne tudi iz francoskih ust?

In temu dosledno: konzontant, konzola, konzultirati, konzul, konzum itd., kjer je v francoščini povsod predpisana izgovarjavo -s-. Pa Slovenski pravopis hoče biti in etimološki podlagi in s tega stališča ima pravopisnik (avtograf) vsak čas možnost, sklicevati se na latinščino in zahtevati -s- za pravilno izgovarjavo latinskih besed: conservo, conservatio, conservator in drugo imajo pravico znanstveni glotologi kregati se med seboj, ali so Latinci izgovarjali: »kon-servo« ali »konzervo«, le mi naj bi brezpogojno ubogali, kar se tiče — pisave. Tukaj pa je jedro vprašanja: PRAVOPIS JE ODVIŠEN TUDI OD PRAVO-

REČJA! Za Srbohrvate je stvar preprosta, piši kakor govoriš, toda mi tako ne smemo. Torej so pri tujkah oni na boljšem od nas. Kar zavidam jim, kadar vidim napisano na plakatu, ki visi na deski v komerciali: Ambalaža! Za nas pa je neki modrijan predpisal: Embalaža!

Pri nas pravorečje še ni predpisano in kjer koli je bilo kaj napisanega o tem, je bilo dvomljive vrednosti za splošnost; nič prepričljivega! Seveda se moram tukaj omejiti na slovensko pravorečje tujk in izposojenk. Konservativen ali konzervativen? Konservatorij ali konzervatorij? Konsola ali konzola? Konsum ali konzum? Konsistorij ali konzistorij? Konsorcij ali konzorcij? Konsultirati ali konzultirati? Konsonant ali konzontan? Ta bo rekel tako, drugi drugače. Pri vprašanju »zakaj« pa naš profesor nima prepričljivega odgovora. Še huje pa je, ker ni razumljivo, če govorimo o pravorečju, zakaj je črka -s- v (kon) »s« (e/i/o/u) enkrat -s-, drugič -z-, če pa je v skupinah konsi-, konse-, konsu- vedno isti glas! Učeni odpor bi bil (n. pr.): Kakor pri ce-, ci-, co-, ca-, cu-, kjer je pred -e in i »ce, ci« italijanski »če, či«, francosko »se si«, pred o, a, u, pa »ko, ka, ku«! Torej bi bilo konzola, konzul in konsistorij, konzerva! Stoj! Zakaj pa potem konsolidacija in konsonanca in ne konzolidacija in konzontanca? Pa so še lepši primeri doslednosti v naših pravopisih: konsolidacija, toda konzola, konsonanca, toda konzontan! Besede istega korena pišemo različno!

To je pravopisje! — bo rekel —: Mi tukaj ne predpisujemo izgovarjave! — Saj — to sem pravkar pokazal, da niti v pravopisju ni — konsekvantnosti, ker pišete n. pr. konsistorij in tako dalje, torej ne glede na ostale, ki sledijo, niti glede na pomen in izvor — etimologijo! Kakšna zmešnjava bi nastala, če bi nam predpisali še izgovarjavo! — to ni res! — bi se on branil: — S pravopisom tujke je podana tudi pravilna izgovarjava!

Krasno! Torej je stvar rešena? PIŠI IN RECI konzerva, toda piši in reci konzistirati! Jasno ko pasulj! — bi rekel tov. H.! Samo, če smem vprašati, od kod ste pobrali ta -s- in -z-? — To je glotologija! — Aha! Pa katera? Naša vendar! Kje pa v slovenskem glasoslovju pride »kons« — v poštev, če ne v modernih tujih besedah, ki so prvotno latinske? Torej gre za to, kako naš slovenski »golt« ta KONS izgovori, kajne? — Točno! — Torej — ker me tvoja sveta latinščina, kadar govorim po naše, prav malo briga, — BOM REKEL: KONZERVA IN PISAL KONZERVA, ker: glas -n- je tukaj trd, ne mehak, kakor n. pr. v konjski! Temu glasu sledi (kon)-z! Potem je zame, Slovenca, vseeno, kateri vokal sledi! In me tudi francoski sičnik nič ne veže! — Toda! — bo rekel: — Tukaj ne odloča samo naše glasoslovje, ker naš govornilni aparat ni več tako primitiven kakor takrat, ko smo bili še barbari, in smo vendar sposobni gladko izreči konzerva! — Vsekakor mi zmoremo vse! — Toda čemu bi izgovarjali po italijansko in francosko, kadar govorimo slovenski?

— Zaradi načela etimologije! Latinski izvor besede zahteva — konservo! — Jok brate, kdo pa ti verjame, da so nosili rimski vojaki konzerve s seboj — pa če so nosili n. pr. čebulo ali sušeno meso, te hrane niso imenovali konzerva. — In končno če so jo, kako so to besedo izgovarjali? — Da ti to veš, ti ne verjamem! Konzerva v našem pojmu je francoska! — Tako je pač s takimi ljudmi, ki niso študirali! Mi vemo, da so Latinci rekli konzerva in — basta! — In vendar! Moram nestrokovnjaško vprašati:

— Je bil tisti -n- nemi, kakor v francoščini? Con-serva!

— Ne! bil je čisti -n-!

— Je bil tisti »čisti« -n- odsekan pred glasom -s-?, saj je jasno, da je con-serva sestavljenka s pomenom nekako — »so-čuvati«! Con-servare — v tem pomenu že! Toda si ne smeš predstavljati kar čez noč mogoče — Je mogoče!

— Potem bi verjel, da je bil tisti -s- kolikor toliko čist — toda ker pač -n- ni bil čist! Naj bo! — Nas pa končno te učenosti sploh ne zanimajo: — nismo odvisni od latinščine, ker smo prejeli konservo od njihovih jezikovnih naslednikov in tudi preko Nemcev, ki ji rečejo konzerva. Najboljši dokaz, da je za nas tisti -n- pred -s- trd, so naši bratje Srbohrvati, ki pišejo in izgovarjajo KONZERVA!

— Nemci tukaj ničesar ne odločajo in Srbi naj pišejo kakor hočejo!

— Seveda naj, toda tako smo se naučili izgovarjati od njih in ta izgovarjava je nam prikladna. Nemcu ni nujna, temveč je verjetno tudi iz pravopisa, če je ni čul iz francoskih ust, čeprav je za Francoza pravilno le konzerva. Isto velja za Rusa, ki je njegov -n- nosni (konzerva). Toda naš ni. Zato naj ostane konzerva, kakor govorijo gospodinje, ki jo kupujejo! Končno pa je izgovarjava konzerva sumljiva, ker tako izgovarjajo samo tisti Slovenci, ki nanje italijanska izgovarjava najbolj vpliva; v Trstu na primer.

Takšen je torej rezultat najinega pričkanja!

— Stoj! Resultat in ne rezultat.

— Torej nočeš končati? Beseda je francoska in ne latinska! Torej jo moram pisati rezultat, ker Akademija predpisuje izgovarjavo, ki je tudi živa v francoskih ustih: rezyltã. Tukaj ni sičnika in tudi ne sme biti. Pravopisniki pa ste šli zopet na latinščino

in rekonstruirali neki lažnivi latinski rezultat »sledi« kot samostalnik. Tukaj pa moram, kar sem doslej zadrževal, poudariti, da smo Jugoslovani, in da se nam upira ta vaš latinski separatizem, ki diši po preteklosti in sveti latinščini. To ni čiščenje slovenskega jezika, to je zloraba na drugem polju, tam kjer o pravi slovenščini ni več govora, ker so te besede tuje! Vleči vsako romansko tujko nazaj na svoj izvor, to vam je javnost dovoljevala, toda današnja ni več za to koncesijo latinščini! Z enako pravico bo nekega dne nastopil nekdo in se naslanjal na sanskrt ali mogoče na bengalščino. Zakaj pa ne? In če drugi Jugoslovani, sodržavljani, pišejo in izgovarjajo konzerva, zakaj bi morali mi reči konserva? Mogoče zato, da se, če je le izvršljivo, razlikujemo od srbohrvaščine? Na primer: čitam v Boraniču, da pišemo in rečemo konsonant, pogledam v slovenski pravopis in čitam konzonzant! Torej: kjer oni -z-, mi nalašč -s-, kjer oni -s-, mi nalašča -z-? Kaj je s to zmešnjavo? Uredite pravorečje, potem bova pa nadaljevala. Doslej pa nam pusti našo konzervo!

Zapojte z nami!

Pod tem geslom bi se lahko začela akcija za ustanovitev pevskega zbora v Kombinatnu.

Slovenci že od nekdaj slovimo kot veseli ljudje, ki ljubimo vse, kar je lepega in poštenega. Po vsem svetu, koder prebiva naš človek, živi tudi naša slovenska pesem. Zato pesnik ni zaman zapisal: »dóni pesem, brate družič«. Nekateri trdijo, da se petje, zlasti ljudsko, razvija le v krajih, kjer je doma tudi vino, kar pa ne bo povsem držalo, saj vemo, da naši Notranjci ali pa Gorenjci prav radi prepevajo in da so njihovi zbori tudi znani. Naj velja eno ali drugo, mi imamo vse te pogoje, in če upoštevamo še tradicijo petja na Primorskem, potem res ne najdemo opravičila za sedanji molk! Koliko je v Kombinatnu pevcev in to dobrih glasov, vidimo na vsaki naši interni proslavi, ko se malo duša sprosti, kot temu pravimo.

V razgovoru vsakdo ali vsaj večina izraža željo, da bi sodeloval v pevskem zboru, če bi ta obstajal v Kombinatnu. Mnogo je bilo že tudi predlogov o organizacijski obliki takega zbora, vendar je najugodnejša ta, ki je prav sedaj možna. Smo namreč na zaključku naše sezone in pred nami je zimski čas, ki nam omogoča tako udejstvovanje. Do pomladi bi se zbor lahko že toliko utrdil in vpeljal, da bi ga vsaka sapica več ne zamajala. Sedaj imamo v Izoli tudi strokovnega učitelja, ki bi bil pripravljen vaditi naš zbor. Imamo svoj harmonij in klavir, precej pesmaric in partitur je tudi v Rdečem kotičku, ne manjka tudi tistih, ki ljubijo lepo pesem; treba jih je torej le združiti v zbor!

Naloga in skrb za formiranje tega zbora je zaupana sindikalni organizaciji, ki je najbolj poklicana, da skrbi tudi za kulturno izživljanje svojih članov.

Sindikalna podružnica

S seje Občinskega ljudskega odbora

Da bodo člani našega kolektiva seznanjeni o važnem sklepu, ki je bil sprejet na zadnji seji ObLO, ga objavljamo v celoti.

ODLOK

O JAVNEM REDU IN MIRU V OBČINI IZOLA SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Vsakdo se mora vesti in ravnati tako, da ne moti dela, razvedrila ter počitka ljudi in da ne dela škode ali ogroža varnosti premoženja ali zdravja ljudi. Varovati mora javno moralno in paziti na čistočo ter lepoto zunanjega videza mesta in vasi.

2. člen

Zaradi varnosti družbene discipline, ki je predpisana v prejšnjem členu, je prepovedano:

1. igranje radijskih aparatov in drugih glasbil preko sobne tišine;
2. žoganje na ulicah, trgih ter javnih prostorih, ki niso za to določeni;
3. igranje »more« v javih lokalih;
4. preizkušanje in puščanje motornih vozil v pogonu ter uporabljanje njihovih zvočnih signalov od 21. do 6. ure;
5. prislanjanje koles ob steno, izložbo in na druga mesta, kjer bi to lahko povzročilo škodo ali oviralo promet;
6. metanje kamenja ali drugih predmetov, če to ogroža varnost ljudi ali premoženja;
7. puščanje nezavarovane živine, perutnine ali psov po cestah, ulicah, trgih, parkih, vino-

gradih ali poljih; vodenje psov po mestu brez nagobčnika;

8. vožnja z vprežnimi vozili po Bazoviški in Pittonijevi ulici ter po Cankarjevem drevoredu od avtobusne postaje do križišča Kosovelove ulice. Oddelek za gospodarstvo ObLO Izola pa je pooblaščen, da v upravičenih primerih izda voznikom vprežne živine dovoljenje za dovoz oziroma odvoz ozimnic, gradbenega materiala in opreme tudi v navedene oziroma iz navedenih ulic in drevoredov;

9. zadržanje otrok do 14. leta starosti po 21. uri izven stanovanjskih prostorov brez nadzorstva staršev ali drugih odraslih oseb.

3. člen

Zaradi varstva zdravja in čistoče ter zunanjega videza kraja je prepovedano:

1. onesnaževati ulice, pločnike in druge javne prostore ter poškodovati njihovo opremo ali predmete, namenjene za splošno rabo (klopi in parkih in na obali, nasade itd.);
2. kopati se v mestu Izola ob obali od parka Arrigonija do ribarnice;
3. rediti prašiče, perutnino, zajce, ovce, koze in druge domače živali na območju mesta Izola brez posebnega dovoljenja pristojnega sanitarnega inšpektorja. Svet za zdravstvo ObLO Izola določi z odredbo pogoje, pod katerimi smejo stanovalci rediti drobnico in druge domače živali;
4. napajati živino pri javnih vodnjakih v mestu Izola;

5. puščati ob javnih poteh ograje ali živo mejo v takem stanju, da ogroža varnost, ovira promet ali kazi zunanji videz kraja;

6. držati ograjo z bodečo žico ob cestah, ulicah, trgih ter ob drugih javnih odprtih prostorih;

7. odlagati in metati smeti, gradbeni material in druge odpadke v morje;

8. razobešati perilo preko ceste, ulice ali trga, v Cankarjevem drevoredu, v Drevoredu 1. maja, Mantejevi ulici, na Nabrežju B. Kidriča, na Trgu JLA, v Bazoviški ulici in ob Prešernovi cesti pa tudi na oknih in balkonih;

9. izpirati cestišče z morsko vodo, kjer je dovoljen promet z motornimi vozili.

4. člen

V mestu Izola je dovoljeno odvažati fekalije v času od 1. maja do 31. oktobra med 5. in 22. uro, v času od 1. novembra do 30. aprila pa med 7. in 21. uro samo v posebnih hermetično zaprtih napravah.

5. člen

V mestu Izola je treba odpadke in smeti zbirati v posebne posode, ki jih lahko zapiramo. Način čiščenja mesta, zbiranja in odvažanja smeti ter drugih odpadkov določa Svet za komunalne zadeve ObLO Izola s posebno odredbo.

6. člen

Lastniki oziroma upravitelji zgradb ter korniki vrtov, dvorišč in podobnih prostorov morajo skrbeti za njihovo urejevanje oziroma jih vzdrževati tako, da ne kazijo zunanjega videza kraja.

Rajko Makovec:

Srečanje v Parizu

Sobotno popoldne v Parizu. Utujen od napornega tekanja po brezkončnih avenijah in iskanja uradov raznih naših kupcev sem se ob občudovanju hladnokrvnosti brezštevlnih šoferjev, ki so drveli v neprekinjenih vrstah ven iz Pariza, počasi bližal mojemu hotelu. Zaverovanost v to reko avtomobilov je od časa do časa prekinil pogled v bogato izložbo ali pa v brhko Parižanko, ki je s svojo najnovejšo Diorjevo kreacijo vzbujala še večjo pozornost kot morda zadnji tip Renaulda. Ta moja pozornost je veljala seveda samo najnovejši modi in kot dober zakonski mož sem si v duhu takoj abstrahiriral vse odlike in oblike načičkanega bitja, ki bi me mogle morda zapeljati v kako slabo misel.

Tako tavajoč sem prispel v bližino hotela, ko me zbode v oči obraz mlade ženske, ki je verjetno že kak trenutek prej kot jaz njo opazila moj utrujeni obraz in se tisti trenutek nekaj zmedla ter s ponorejenim zanimanjem začela gledati v neko izložbo. Če bi me poznala, bi mi gotovo dala priliko, da bi jo ogovoril! — sem si mislil in nadaljeval pot. Po nekaj korakih sem se premislil in se obrnil, kajti stvari sem hotel priti do dna. Ustavil sem se pri isti izložbi in slišal, da jo neka starejša gospa nekaj vprašuje; moja neznanka pa zmajuje z glavo, češ, ne razumem. Tedaj se je tudi meni posvetilo in mi je ta neznanka naenkrat postala znana. Kdo bi vendar pričakoval, da bom v tem vrvežu našel znan obraz.

Še bolj kot mene je nepričakovano srečanje iznenadilo mladenko. Od presenečenja ni mogla prvi hip spraviti iz sebe niti besedice. Takoj sem poleg presenečenja opazil na njenem obrazu tudi strah. Ko si je od prve osuplosti nekoliko opomogla, sem jo povabil v bližnjo kavarnico, kjer je začela svojo izpoved.

»Nikakor se nisem mogla vživeti v okolje, v katerega sem prišla z nastopom službe pri Delamarisu. Hitri tempo dela, velika natančnost pri delu, ponovno tipanje številnih dopisov zaradi napak, vse to me je vedno bolj nerviralo. Kot začetnica tudi plače nisem imela velike in še zdaleč ni zadoščala za kritje mojih velikih potreb. Saj me razumete; mlada sem in rada sem bila lepo oblečena, posebno še, ko sem v Trstu videla toliko tako lepo oblečenih deklet. Bila sem preveč neučakana, da bi se potrudila pri svojem delu in si tako izboljšala svoj položaj. Rešitve za utešenje vseh mojih želja nisem videla v domovini. Gnalo me je ven, kjer sem si obetala vse, kar mi doma ni bilo dosegljivo.

KAZENSKKE DOLOČBE

7. člen

Z denarno kaznijo do 10.000 din bo kaznovan storilec za prekrške po tretji točki 2. člena, 3., 6. in 7. točki 3. člena ter po 4. in 6. členu.

Z denarno kaznijo do 5000 din bo kaznovan storilec za prekrške po 1. in 9. točki 2. člena in po 1., 5. in 9. točki 3. člena ter po 5. členu.

8. člen

Za kršitve določb 4., 7. in 8. točke 2. člena je treba plačati denarno kazen 500 din, za 2., 5. in 6. točko 2. člena ter 2., 4. in 8. točko 3. člena pa kazen 200 din.

Zaradi prekrškov, ki jih storijo mladoletniki, bodo kaznovani njihovi starši oziroma skrbniki z denarno kaznijo do 5000 dinarjev, če so zemarili nadzorstvo nad njimi.

Uslužbenci Ljudske milice in osebe, katere pooblasti za notranje zadeve pristojen občinski upravni odbor, smejo izterjati kazen na mestu samem od tistih, ki jih zalotijo pri prekrških iz 8. člena.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

9. člen

Predloge za uvedbo upravnega kazenskega postopka poda upravni odgan ObLO, ki je pristojen za notranje zadeve, ali oškodovanec sam.

10. člen

Ta odlok začne veljati z dnem objave v Uradnem vestniku okraja Koper.

Predsednik ObLO:
Srečko Vičič, l. r.

Kaj je bilo enostavneje, kot izkoristiti propustnico za ta svoj korak. Ostala sem v Trstu čez noč, prijavila sem se na kvesturi in že sem se znašla v taborišču, kjer sem se šele začela zavedati, kaj sem pravzaprav storila. Začeli so se dnevi vedno večjih duševnih muk, izvirajočih iz zavesti, da nazaj ni več poti. Poleg neokusne čorbe iz skupnega kotla sem morala marsikdaj požreti kako pikro zbadljivko, ki mi jo je vrgel lahko vsakdo. Kasneje sem spoznala, da je bil to komaj uvod v vse, s čimer sem se morala sprijazniti v svoji nadaljnji 'emigrantski karijeri'.

Premestili so me v neko taborišče na skrajnem jugu Italije, kjer so postajale razmere vedno neznosnejše. Poleg vsakodnevnega ponižanja in trpljenja je bilo tudi domotožje vedno hujše. Vedno bolj sem obžalovala svoj nepremišljeni korak.

Vedela sem, da vsega tega ne bom mogla prenašati v nedogled. Namenila sem se za vsako ceno napraviti konec svojemu taboriščnemu življenju. Neka moja sotrpinka iz Srbije mi je na košček papirja narisala načrt, po katerem bi me pot pripeljala do francoske meje, od koder bi se skušala prebiti do Pariza. Šla sem na dolgo in naporno pot brez denarja, brez znanja italijanskega jezika. Morala sem se skrivati, da me ne bi ujeli in me zopet vtaknili v kako taborišče. Hranila sem se s sadjem, ki sem ga pobirala med potjo, in si tu in pa tam izprosila kak košček kruha. Spala sem na prostem in po skednjih. Do smrti izmučena, umazana in sestradana sem prišla v bližino italijansko-francoske meje, kjer sem stala pred najtežjo nalogo — prekoračiti mejo. Zavedala sem se, kaj bi pomenilo, če bi me zajeli obmejni organi; poleg tega so me že kolegi iz taborišča opozorili na zelo nevaren teren ob meji, ki je poln prepadov in zelo težko prehodan.

Večkrat sem ponoči poizkusila priti čez mejo, toda vedno sem naletela na kako nepremagljivo oviro, ali na graničarje ali neprehoden teren. Od izčrpanosti sem že obupavala in premišljevala, kako naj napravim konec tem mukam. Ko sem že v samomoru videla edino rešitev, sem še enkrat poizkusila in uspelo mi je.

Oddahnila sem se, ko sem se nekaj kilometrov oddaljila od meje. V skritem kotičku sem se pognala v morje, toda ne iz obupa; le umazanije sem se hotela rešiti in se nekoliko osvežiti. Noge so mi krvavele in komaj sem se privlekla do prvega večjega kraja, kjer sem se prijavila policiji.

Ne morete si misliti, s kakšnim apetitom sem pospravila hrano, ki so mi jo dali na komisariatu. Prvikrat sem tudi po dolgem času prenočila na nekem pogradu, ki mi je pomenil več kot včasih doma najmehkejša postelja. Drugega dne so mi že preskrbeli delo v nekem hotelu, kjer so me porabili za najslabša dela; vendar sem si kmalu prislužila toliko, da sem si lahko kupila vozovnico za Pariz.

Dolga je bila borba, da sem dobila tukaj zaposlitev. Sedaj delam v avtomobilski tovarni Renault in čistim z bencinom in raznimi komikalijami avtomobile. Ker je delo zdravju škodljivo, dobim vsak dan pol litra mleka. Delo traja od jutra do večera, edino v soboto popoldan sem prosta. V tem oddelku delamo sami emigranti, ker je domačih ljudi škoda za tako delo.

Morala sem pač prijeti za vsako delo, če sem hotela živeti! Trd in grenak je ta moj kruh!»

Solze v dekletovih očeh so mi povedale, da je mladoletna vihravost zopet našla žrtev, ki je v tujini iskala obljubljeno deželo, našla pa nesrečo, ki ji trga srce in uničuje zdravje.

»Kje sem bila s svojo pametjo, ko sem se odločila za ta neumni korak, ki mi je uničil vse veselje do življenja!« je z globokim vzdihom končala svojo izpoved.

Skušal sem jo potolažiti in ji vrniti vero v življenje: »Zakaj se ne bi vrnila med svoje ljudi in popravila svojo napako? Vsi tvoji te bodo kljub vsemu z veseljem sprejeli!« — sem ji prigovarjal.

»Sedaj je prepozno! Preveč me je sram, da bi se vrnila k domačim in med znance. Sicer pa — oprostite! — Kmalu bodo zaprli trgovine; moram kupiti nekaj stvari, da bom imela jutri za kosilo!«

Prav na hitro se je poslovila in odšla.

Tipkarski škrat

V neki številki »Našega glasa« sem pisal proti »papalini« in omenil legendo o svetem Petru. Tam je riba ponudila ribiču med »ustnicami« — cekin. Pri prepisovanju je nastala napaka, ki je bila tudi objavljena: cenik! Zanimiva pojava, taka riba! Da bi

o tem kdo ne dvomil, je tiskano dosledno dvakrat: cenik!

Kaj je bilo s cenikom ubogemu ribiču pomagano, bi mogoče vedela povedati deklica, ki je prepisovala.

B. Učko:

Cesta

Vrvež golih teles — —
 Množica mladih ljudi
 cesto gradi — —
 Izgradile jo bodo
 žulji, opeklina, znojna čela
 in srca razrita — —

Za njiju dva
 cesta vije po dolga,
 lepša kot ta,
 ki jo danes gradita.

Plahovita noč
 in luna sije po naselju.
 Bdi duša osamljena
 ob odprtem oknu
 in misli — —
 Žive so pred očmi težave
 današnjega dela
 in hrepenenje:

Tam med krampi in lopatami
 ni mesta zate, ljubezen,
 tem le vroči pogledi
 mirijo notranjo bolešč.
 Trasa,
 ki kuješ junake
 in jih skrivaš v sebi,
 trasa,
 ti rasteš
 in neskončna želja mojega mladega srca
 raste s teboj.

Trasa,
 na tebi je boj:

za procente,

boj za udarništvo,
 boj za tovariški duh — —
 Nekje, v senci skrita
 pa tli iskra druge želje:
 boj za deklo — —
 ki se je v tem boju vnela —
 na trasi.
 Za deklo,
 ki jo še po slovesu bom videl,
 kako sama stoji ob nasipu
 med krampi,
 in hrepeni
 po življenju v brigadi —
 sedaj ni mesta zame
 v njenih mislih — —
 Potem bo prepozno.
 Pred nama se bo vila bela cesta,
 za nama bodo ostali spomini,
 in med nama lebdela bo osamljenost.

Oblaki so nenadoma pokrili nebo
 in zvezde več ne sijejo,
 le ena sama zvezda se sveti
 skozi deževne kaplje,
 ki že padajo.
 Ko da bi trkale po vratih,
 tako odmevajoče prodirajo v srce,
 ena za drugo,
 močno in hladno.
 Zunaj buhti vihar,
 veje lomí,
 toda v meni gori toplo
 in še močneje
 polno spominov.

Miro Banovac:

Vprašanja in odgovori

VPRAŠANJE: Ali ima žena pravico izkoristiti svoj redni letni dopust takoj po prenehanju poročniškega dopusta? Glede na to, da po poročniškem dopustu dela žena le po 4 ure dnevno, ali traja redni dopust, ki ga tedaj izkoristi, dvojno dobo (G. B.)?

ODGOVOR: Tako po 64. členu Zakona o delovnih razmerjih kakor tudi po 99. členu našega Pravilnika o delovnih razmerjih ima žena, ki je pred potekom poročniškega dopusta pridobila pravico do rednega letnega dopusta, pravico izrabiti ta dopust takoj po poteku poročniškega dopusta.

Vaša domneva v drugem delu vprašanja ni pravilna. Noben predpis namreč ne daje pravice do dvojnega dopusta, ampak nasprotno: v četrtem odstavku 26. člena citiranega zakona je dobesedno navedeno: »Zvezni izvršni svet lahko predpiše navodilo za uporabo drugih meril iz drugega odstavka, po katerih lahko določi organizacija delavcu daljši letni dopust, kot mu gre po določbah iz prejšnjega odstavka. Tako povečan letni dopust pa ne sme biti daljši kot 30 dni.« Ta merila so bila predpisana in smo jih mi usvojili s 84., 85., 86., 88. in 89. členom Pravilnika o delovnih razmerjih. Na žene-matere se konkretno nanaša določba 87. člena, ki pravi, da pripada tistim materam, ki imajo enega otroka mlajšega od 8 mesecev, ali pa dva mlajša od sedem let, dodatni dopust v trajanju 3 dni. Zaključek je torej tale: Ženi-materi, ki želi izkoristiti svoj redni letni dopust takoj po poročniškem, pripada toliko dni, kolikor jih določajo predpisi glede na njena leta službe in trije dnevi dodatnega dopusta.

Iz personalne evidence

V mesecu juliju nas je zapustilo 16 delavcev in 6 uslužbencev. Od teh je bilo 18 razrešenih sporazumno, 4 pa so samovoljno zapustili delo.

V istem mesecu smo sprejeli v delovno razmerje 18 delavcev in 2 uslužbenca.

V mesecu avgustu je bilo skupaj razrešenih 14 tovarišev, 9 od teh sporazumno, 4 so samovoljno zapustili delo.

Tovarišica Jela Vojskovič pa je bila invalidsko upokojena.

Na novo je bilo sprejetih v avgustu 11 delavcev. V tem številu so všteti tudi sezonski delavci.

Stanje delovne sile pri nas kaže torej na neko ustaljenost, kar je seveda zelo pozitivno. Ni namreč vseeno, kdo opravlja neko delo: ali oseba, ki ima že določeno prakso, ali pa novinec. Prizadevati si moramo, da bomo imeli kolektiv stalnih in izkušenih delavcev, ki bodo kos tudi najtežjim nalogam, ki jim jih družba nalaga.

Obvestilo članom kolektiva

V tajništvu Občinskega ljudskega odbora Izola so nam povedali, da so za delavce in uslužbence gospodarskih organizacij, zaposlenih v dopoldanskem času, uvedli popoldansko uradovanje, in to OB SREDAH OD 14. DO 18. URE.

Vsem kolektivom sporočajo, naj se te ugodnosti v čim večji meri poslužujejo, da ne bodo izgubljali delovnega časa in s tem tudi zaslužka.

Enak urnik dela je uvedla tudi Stanovanjska skupnost Izola.

Urednik

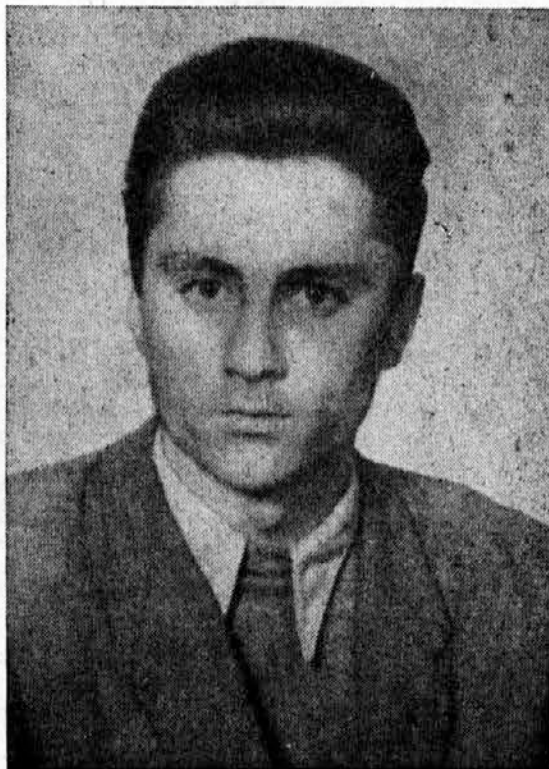
Gvido Trebec - novator

V zadnjem času smo nekako utihnili o racionalizatorjih in novatorjih, vendar s tem ni rečeno, da v kombinatu ni ljudi, ki mislijo na izboljšanje svojega dela in dela drugih in ki znajo svoje ideje tudi uresničiti.

Tovariš Gvido Trebec, mehanik v oddelku juh, je opazil, da polnjenje mase za juho, ki jo avtomat daje v vrečke, ne poteka tako, kakor bi bilo treba. Poskusili so s tem, da so izdelane kocke ročno dodajali v vrečke, vendar je to delo terjalo tri delavke, torej je šlo prepočasi. Skupaj s kolegom Lucijanom Božičem sta izdelala napravo, ki kot dopolnilo tega avtomata dodaja kocke v vrečke. Delo teče lepše, hitreje in bolj »tovarniško« kakor prejšnje ročno delo. In finančni rezultat? Naprava, ki dela v dveh izmenah, prihrani samo pri delovni sili nad 900.000 din letno; v dveh izmenah napolni 1000 vrečk več kakor prej tri delavke. Tudi izmet se je s to napravo občutno zmanjšal.

Kakor vidimo, je izum tovarišev Trebeca in Božiča pomemben ne samo za oddelek juh, ampak za celoten kombinat, saj sta s svojim delom prispevala, da bo ta njuna naprava dala letno ca. 200.000 komadov vrečk več, kakor pa bi jih dobili po prejšnjem načinu. Posebno pohvalno pa je še to, da je tovariš Trebec sam prišel na to idejo in jo tudi uresničil, za kar ne zasluži samo pohvale, ampak tudi primerno nagrado.

Naj bo ta primer spodbuda vsem drugim članom kolektiva in jih zbudi k razmišljanju, kaj in kako bi se dalo v našem kombinatu še izboljšati.

Miro Banovac:

Disciplinski organi poročajo

Drugo polletje se je začelo, glede na disciplino, veliko ugodneje od prvega. Disciplinskih prekrškov je bilo neprimerno manj in še ti niso najhujši.

Pregled disciplinskih odločb nam pove, da so bili storjeni od 1. julija do 15. septembra prekrški, ki jih predvidevajo naslednje točke 114. člena našega Pravilnika o delovnih razmerjih:

točka 5. Tatvina proizvodov ali drugih predmetov v podjetju (1 primer);

točka 11. Neopravičeni izostanek z dela (4 primeri);

točka 15. Malomarno in nevestno opravljanje službenih dolžnosti (3 primeri);

točka 17. Netovariško in nepravilno obnašanje do sodelavcev (1 primer).

Zaradi tatvine je bila kaznovana z denarno kaznijo v višini 5% mesečnih dohodkov za dobo enega meseca tovarišica B. Marija, ki si je zaželela brezplačnega kurjega mesa.

Neopravičeno so izostali od dela tovariši: A. Jože, B. Adelma, B. Lidija in T. Leposava. Zaslužili so denarno kazen v višini 2% mesečnih osebnih dohodkov za dobo enega meseca.

Z denarno kaznijo v višini 3% so bile kaznovane tovarišice G. Elda, G. Marija in V. Dragica, ker so malomarno ravnale s sardelami oziroma z mesom tuna.

Nepravilen odnos do nadrejenih je imela tovarišica G. Marija, ki je bila zaradi tega kaznovana z ukorom.

V postopku je sicer še nekaj primerov kršitve delovne discipline, vendar pa je tudi teh zelo malo in niso posebno hudi. Stanje je torej kar zadovoljivo; kljub temu pa še ne moremo biti popolnoma zadovoljni. Izkoreniniti moramo tudi najmanjši primer kršitve discipline! Potem bomo lahko še z večjim ponosom rekli, da smo člani kolektiva DELAMARIS.

Razne uganke

POSETNIČICE

R. TRISTE, IZOLA
 TILKA A. STOK, N. SAD
 DIMITRIJ S. RUSIN, CERKNO
 TOMO FIGAR st., SKRILJE
 TINE D. GRBEK, IHAN
 TONA GOVEKAR, LAŠKO
 FERL. T. PRNE, RAVNE

Iz naslovov gornjih posetnic poišči poklice oseb, ki so sestavljeni iz istih črk.

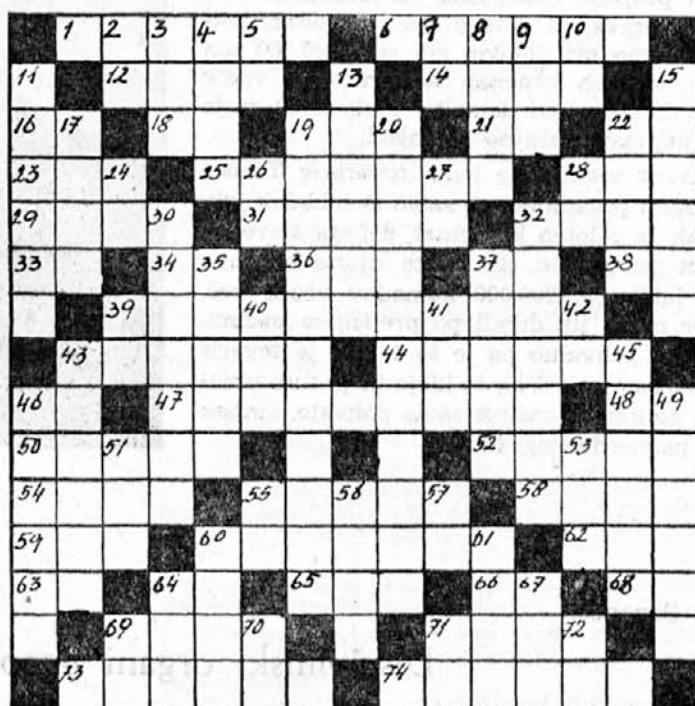
PREMIKALNICA

K U L P I N
 O M I Z J E
 P O K R O V
 P R E D A L
 K R T I N A

Premikaj gornje besede drugo pod drugo tako, da dobiš v treh navpičnih vrstah tri istrska mesta.

Miro Banovac:

NAGRADNA
 KRIŽANKA

Vodoravno: 1. Izdelki zabojarne, 6. dam za denar, 12. dih, vetrič, 14. resnično! tako bodi! (hebr.), 16. italijanska reka (orig.), 18. kazalni zaimek, 19. konec »tekme«, 21. simbol lahke kovine, 22. podaljšana oblika hrvaškega predloga, 23. tuje moško ime, 25. s tremi imeni, 28. ime izolske ladje, 29. molčanje, 31. neprijeten vonj, 32. uporabljajo jih minerji, 33. veznik, 34. mrčes, 36. nočni lokal, 37. podaljšana oblika hrvaškega predloga, 38. arabski žrebec, 39. pristaš zaostalosti, 43. odbiran, 44. majhna sipa, 46. pojdi! (ital. krajša oblika), 47. obrtnik, 48. kratica za »Gozdno gospodarstvo«, 50. znani junak češkega romana, 52. vrsta sablje, 54. skrajšani žensko ime, 55. bebec, 58. afriška federacija, 59. grška črka, 60. besedna vrsta, 62. stvar, 63. osebni zaimek, 64. ploščinska mera, 65. tuje žensko ime, 66. znamka tovornih avtomobilov, 68. nikalnica, 69. ptica ujeda, 71. osje gnezdo, 73. majhen grad, 74. dotok.

Navpično: 2. močna igralna karta, 3. del motorja, 4. cerkveni funkcionar, 5. ljudska pritr-

dilnica, 7. egipčansko božanstvo, 8. arabska dežela, 9. kos, ne cel, 10. nemški predlog, 11. najnižja disciplinska kazen, 13. ozemlje pod oblastjo emira, 15. slikarska potrebščina, 17. ime velikega slovenskega pesnika, 19. in 20. ime in sedež velikega podjetja v Sloveniji, 22. fantazijski del firme, podjetja v Sloveniji, 24. pivo starih Slovanov, 26. sosednji črki, 27. italijanski veznik, 28. osebni zaimek, 30. slà, 32. gnetem, 25. obširen, 37. umetnik, 39. simbol težke kovine, 40. uporabljamo ga za potice, 41. kraj pri Ljubljani, 42. različna soglasnika, 43. oviti, 45. delaven, 46. vračunati, 49. zelo majhna gora, 51. števniki, 53. dvojica, 55. simbol trde kovine, 56. isto (lat), 57. kazalni zaimek, 60. predlog, 61. domače živali, 64. naplačilo, 67. predmet bajeslovja, 69. zlato (fr.), 70. vprašalnica, 71. glej 69. navpično! 72. grška črka.

Rešitev pošljite na uredništvo do 30. oktobra 1960.

